

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.

Bulev. Regele Ferdinand 4/22.

(József főherceg-ut.)

Sürgőnycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

* Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. *

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN

Egész évre 960 Lej

Fél évre 480 Lej

Negyed évre 240 Lej

Havonta 80 Lej

Hirdetések díjszabás szerint

Egyes szám ára 5 lej,
vasárnap 6 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Egő lángoszlopok

ostromolták az elmúlt éjszaka a komor sötétségbe borult eget. Pancotán, ebben a virágzó környékbeli nagyközségben tegnap éjjel hirtelen fejtötte fejét a vörös kákas. A nyugalmas falusi éjszaka vak sötétsége egy pillanat alatt izzó, fényes, riadt pokollá változott. Az álmukból a valóság bonzallmára ébredt emberek rémülten, fejvesztetten fuikostak a fekete ég felé lobogó lángok körül és az első ijedtség múltán aztán a gyár munkássága a mentésre gondolt. Nagy feladat volt. Harcba bocsátkozni a támadó, gyilkos elemmel és az emberi ész, akarat, erő segítségével megfékezni, elhárítani, leigázni a lázadó tüzet. És percek alatt kiderült tegnap éjjel Pancotán, a butorgyár susterelve égő máglyája fényénél, hogy a mentéshez, az elemekkel való harcra nem elég az emberi ész, erő és akarat. Oda más is kell: felszerelés és megfelelő számú, kiképzett tűzoltóság. Enélkül — és ezt rémülten konstataáltak tegnap éjjel a pancotaiak — hiábavaló az ész, erő és akarat, az emberek tehetetlenül állnak a diühöngő elem pusztításaival szemben és kétségbeesetten nézik, hogyan lesz a lángok martalékává munka, érték, vagyon, emberi élet drága munkája.

Most, hogy a nagyobbik veszedelem elmúlt, a népes és nagy kiterjedésű község valami isteni csoda következtében megmenekült attól, hogy romhalmazzá legyen, a hatalmas gyártelep üszkös, füstszagú hullájánál megdöbbenve állapíthatjuk meg a rettenetes tényállást: Pancotán egyetlen tűzoltó sincsen és a nagy község összes tűzoltó-felszerelése egy rozogant, nem működő fecskendőből áll, amelylyel még egy égő sertésolat sem lehet eloltani. Kétségbeesetten szomorú, hogy mindig egy többmillió kárral járó, hatalmas tűzveszély égbelesapó lángjainál látjuk csak meg, hogy mily bünyösen hiányos, szegénytelenül szervezeten és mi tűzrendészetünk. A falvak és kisvárosok teljesen védtelenül állnak a tűz és a víz támadásaival szemben és a nagy adókat fizető lakosság vagyona, egész életének minden eredménye percek alatt tönkremehet, mert nincs intézmény, amely komolyan felkészülten vehetné fel a harcot a tüzzel, vízzel. Időnként felhangzik a csillagzó szólam: tűzrendészet; össze is gyűlnek az ugynevezett illetékesek, megállapítják a védekezés szükségességét, szép beszédek hangzanak el s végül nem történik semmi.

Az a pár műkedvelő vidéki tűzoltó a megfelelő eszközök és kiképzés hiányában, csak arra jó, hogy táncmulatságokat rendezzen és tinnepélyek alkalmából díszruhában kivonuljon. Hiszen még Arad város tűzoltósága sem olyan, hogy miatta nyugodtan hajthatjuk álomra fejünket. A pancotai üszkös szolgáljanak mementóul, hogy addig cselekedjenek az illetékesek, amíg nem késő. Mindem kis falut el kell látni megfelelően felszerelt és alaposan kioktatott tűzoltósággal és közben nem szabad elfeledkezni az aradiakról sem, akik ugyancsak rászorulnak a modernizálásra és kiegészítésre. Ne várják mindig, hogy egy-egy borzalmas katasztrófa figyelmeztessen arra az elemi kötelességre, hogy az adófizető polgárok pénzből gondoskodjanak a lakosság személy-, élet- és vagyonbiztonságáról. Most pedig itt a kár és a tanulság: amnyiből, amennyi a tegnap éjjel leégett pancotai butorgyárban odaveszett, megszervezhetett volna az egész megye tűzrendészetét a pusztító veszedelmekkel szemben.

Németország belátásra bírja Franciaországot.

Megkezdődnek Párisban a leszerelésre irányuló tárgyalások.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) A párisi lapok véleménye szerint Pawels miniszter megbízott párisi kiküldetése folyamán egy német nacionalista kormány alakításával fog fenyegetőzni, hogy ennek fejében a leszerelés feltételeinek enyhítését kieszközölje. A lapok megjegyzik, hogy Pawels csalódnai fog reményeiben, mert Németország intranzigens magatartása egyáltalán nem szolgálja a Ruhr-

vidék evakuálásának érdekeit. A Matin szerint Pawels nem jön írásbeli javaslattal, de kijelentette, hogy elég bő utasításai vannak Stresemannról arra vonatkozólag, hogy a tárgyalásokat hamarosan befejezze. A lap szerint úgy látszik, hogy Németország csatlakozott Franciaországnak a keleti határokra vonatkozó állásponthoz, annál élesebbek azonban az elmentések a hadianyag kivitele kérdésében.

Két miniszter kiválik a kormányból

A besszarábiai és bucovinai miniszter Rascanu ellen. — Kovácsolják a nép- és nemzeti-parasztpárt közötti fuziót.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) Politikai körökben ma élénk feltűnést keltett a Cuvantul híradása, amely minden cáfolat dacára fenntartja, hogy az utóbbi napokban nagyarányú mozgalom indult meg a besszarábiai és bucovinai polgárság körében, amelynek éle Rascanu tábornok, ujonnan kinevezett kormányzó ellen irányul. A Cuvantul megállapítása szerint a mozgalom mögött Dori Popovici Bukovina és Serghie Nita Besszarábia minisztere, valamint a bukovinai és besszarábiai kisebbségek vezetői állnak. A lapnak tudomása van arról is, hogy a kinevezés ellen ma egy terjedelmes memorandumot nyújtottak be a kormányelnöknek, amelyben a két miniszter olyan szinben igyekezik feltüntetni Rascanu tábornokot, mint akinek kormánybiztosi megbízatása súlyos belpolitikai bonyodalmakat fog előidézni. Hivatkoznak arra, hogy Rascanu még a kinevezése előtt azt a nyilatkozatot tette, hogy hivatalba lépése első napjaiban Bukovint és Besszarábiát meg fogja tisztítani a nem kívánatos elemektől. A lap úgy véli, hogy ebben a kijelentésben Rascanu tábornok a kisebbségek vezetőit aposztrofálta.

Politikai körökben különben meg vannak győződve arról, hogy Rascanu kinevezése következtében úgy Serghie Nita, mint Dori Popovici beadják lemondásukat s valószínűleg ellenzékebe mennek át. Ezt illetőleg a Cuvantul úgy véli, hogy Averescu kormányelnök Rascanu kinevezése alkalmával már számított erre az eshetőségre s hogy Rascanu kinevezése szándékosan azért történt volna, hogy a két miniszter rövid uton kiváljon a kabinetből. A két miniszter — a Cuvantul értesülése szerint — különben már tegnap levelet intézett Averescu miniszterelnökhöz, amelyben a kormányból való kilépésüket jelentették be. A két miniszter lemondása felett a kormányelnök még nem döntött.

Ma különben a bukovinai parlamenti klub nevében Eugenie Popovici és Tarnaschi képviselők megjelentek a miniszterelnöknél, akinek memorandumot nyújtottak át Rascanu tábornoknak Bukovina fő kormányzójává történt kinevezése ügyében. Averescu tábornok megnyugtatta a képviselőket, hogy a kinevezés nem létesít új közigazgatási fórumot Bukovi-

nában, hanem csupán a Kormány elnökének egy informáló organuma lesz. A kormánybiztos nem a kormány mellé, hanem annak alá van rendelve és így nem érinti semmiben a bukovinai miniszterium illetékességét és nem osztorbitja a bukovinai néppárt presztizsét.

A mai nap politikai eseményeihez tartozik még, hogy Cantacuzino Mihály herceg ma délelőtt a nemzeti párti vezeték megbízottaival megbeszéléseket folytatott egy erős parlamenti blokk létrehozása ügyében. A Cuvantul értesülése szerint a megbeszélésen Lucasievici, Sabba Stefanescu, Polizu-Micsunesti, Em. Antonescu, Citta Davilla és G. Filipescu képviselők vettek részt, akik egyhangúlag hozzájárultak Cantacuzino herceg javaslatához, a végleges döntésről azonban csak a közeli napokban adnak ki kommunikét.

Ezekkel a készülődésekkel párhuzamban a liberális pártban is számolnak a közeljövőben eseményekkel s ezért a szervezkedési munkálatokat — amelyeket főleg Erdélyben és a Bánátban végeznek — gyorsabb tempóban igyekeznek befejezni. Mosoiu tábornok, Duca volt külügyminiszter és Chirculescu a Cuvantul tudomása szerint ma reggel propaganda utra Erdélybe érkeztek. A liberális vezeték elsősorban Bihar- és Besztercemegyét látogatják meg.

A Romania című lap mai száma cikket közöl, amelyben kijelenti, hogy a néppárttal folyó tanácskozások befejezést nyertek. Filipescu Grigore és Cantacuzino álláspontjai csupán az ő személyi nézeteik, vagy kívánságaik, amelyek a pártvezetőség fog megvizsgálni. A lap hangsúlyozza, hogy azok az újságok, amelyek erről a kérdéstről másként irnak, tendenciával teszik ezt és konfuziót akarnak kelteni a nemzeti-parasztpárt körében. A párt álláspontját Michalachenak az Adeverul minapi számában megjelent levele körvonalazza. Az Adeverul szerint szerdán ez ügyben fontos tanácskozások lesznek. A Cantacuzino és Filipescu körül csoportosult nemzeti pártiak ma összeültek Filipescu lakásán és megállapították, hogy a néppárttal való fuzió szükséges és annak mindkét pártban számos híve van. Filipescu még a mai napon Maniu elé terjeszti csoportjának kívánságait; Maniu egyébként ma kijelentette az újságíróknak, hogy mindenről tüzetesen informáltatni kívánja magát és csak azután nyilatkozhatik, azonban annyit már most mondhat, hogy távol áll bármilyen irányú intranzigens álláspontról.

Lapunk mai száma 10 oldal.

Szórakozik Olaszország diktátora.

A sportokat szereti, mert megerősítik testét és energiáját. — Mussolini érdekes önvallomása.

— Az Aradi Közlöny római levelezőjétől. —

Mussolini, Olaszország teljhatalmu vezér és diktátora az alábbi cikkben folytatja igen érdekes és figyelemre méltó önvallomását, amelyből hatalmas erővel domborodik ki a Duce mindenekelőtt való energiája, kemény akaratereje.

Napom három részre oszlik: egyórai szórakozásra, hétórai alvásra és tizenégy vagy tizenhat munkaóra. Az evésnek nagyon alárendelt szerepe van az én életemben. Csak percekig tart az egész. Ez az időbeosztás, mint tapasztalásból állapítottam meg, leginkább felel meg kívánalmaimnak és a lehető legnagyobb munkateljesítményre tesz képesé, mert testem jó kondícióban marad, agyam pedig szabadon és akadálytalanul működhetik.

Mindennapi feladataim természete nem enged számomra semmiféle kikapcsolódást, a mi sok időt vesz igénybe vagy társas érintkezéssel jár együtt. A szórakozás nekem arra kell, hogy fokozza munkaképességemet; semmi esetre sem fakad élvezetvágyból. A sport nekem nem pusztán időöltés, hanem testi acélosodást jelent számomra és azt a főcélomat szolgálja, hogy a lehető legmagasabbra fokozzam munkaképességemet.

A sportnak különböző fajtáit próbáltam ki. Szeretem a vívást.

Pezsdítő hatással van reám. Az acélpengék összemérése közben részeket izgatottságomban. A vívás kedvtelés nekem s mondják, hogy meglehetősen gyakorlottságom van benne. A vívás olyan sport, mely élesíti az érzékeket, mely megmozgatja a test legtöbb izmát s mely a pillantást szabatoságra és gyorsaságra szoktatja.

A boxolást nagyon szeretem. Csodálom a „fértis ügyességeket“.

Nemcsak, hogy a törzsnek és a végtagoknak jóformán minden izmát veszi igénybe, hanem határozott értéke van a mindennapi életben is. A boxolás előmozdítja a harcikedvet s a test s a lélek tevékenységét, gyors elhatározásokra nevel és nagyobbá teszi a mozgékonyt. Szívesen boxolnék többet, de a természet az erdő és mező üdeségébe csábít.

Az a sport, mely most leginkább felel meg igényeimnek, s melyet könnyű összeegyeztetni hajlandóságaimmal, a lovaglás.

Annak szentelem azt az egyetlen drága órát, melyet szigorú napi programom meghagy számomra. A lovaglás a test legerősebb gyakorlatát, a lelki szórakoztatás nagy mértékével egyesíti. Igen nagy odaadással üzem ez a sportot. Szeretem a lovat, szeretem a gyakorlót, szeretem a friss levegőt, a vágatás s az ugratás idegcsiklandozó örömet.

A lovat gyermekkoromtól fogva szeretem. Ugy emlékszem rá, mintha tegnap történt volna, hogy ötéves koromban lóra ültettek s hogy miképpen tanultam szőrén ülve meg a lovat, vágatni és poroszkálni. Fiatalember koromban visszatértem erre a sportra, ezuttal nyeregben. Most még jobban szeretem a lovat, mint akkor. Lehet, hogy néha szeszélyeskedik és makrancoskodik, de mikor az ember egyszer megfékezte, szót fogad és megbízható.

A toronyiránt való vágatás az én legnagyobb gyönyörűségem. A határtalan távolságok és a sok akadály lehetővé teszik a lónak, hogy megmutassa, mire képes. Időm nem enged, hogy falkavadászatokon vegyek részt, de nem ismerek csábítóbbat, mint száguldó paripa hátán tüni s árkokat és akadályokat ugratni át. Róma és környéke valósággal ideális terület a lovasembernek. A Campagna síkjai tag teret kínálnak a vágatásra és természetes akadályokat az ugratásra.

Hat lovam áll az istállóban, 4 arabs és két olasz paripa.

Az arabs lovakat arab és afrikai uralkodóktól és afrikai gyarmataink törzsfőnökeiktől kaptam ajándékkul. Valóban a legszebb állatok, melyeket valaha láttam. Nem egészen olyan magasak, mint a két olasz paripa, melyeket a hadügyminisztériumtól kaptam. Az arabs lovak

mindegyike tűz és ideg. Mégis az olasz Ruzovich az én leginkább kedvelt lovam. Szeretem, mert ő az én legkedvesebb bajtársam, ismer engem, enged a leggyengébb szorításnak, mert üggetésének módja teljesen megfelelő izlésemnek.

Letette az esküt az új bankkormányzó.

Burileanu hosszabb megbeszélést folytatott Bratianu Vintilával. — Szerdán lesz az ünnepélyes beiktatás.

(Az Aradi Közlöny bucaresti-i tudósítójának távirata.) Burileanu a Banca Nationala új kormányzója a pénzügyminisztériumban Lapadatu pénzügyminiszter jelenlétében ma letette az esküt. Az esküvétel után Burileanu az újságíróknak arra a kérdésére, vajjon új pénzügyi politikát akar-e bevezetni a Banca Nationala-nál, azt válaszolta, hogy az ország első hitelintézetének megvan a maga jól meghatározott pénzügyi politikája, amelyet követni kíván. Az új bankkormányzó végleges beiktatása szerdán délután lesz. Burileanu ma hosszabb megbeszélést folytatott Bratianu

Ez a lóháton töltött óra az elképzelhető legjobb testi kondícióban tart. Reggeli száguldásaim semmiképpen sem igazolják az állítólagos betegségeről elterjesztett híreket és fecsegéseket. Oly egészségesnek érzem magam, amily egészséges ember csak lehet, erősem minden idegszámban és teljesen képesnek arra, hogy viseljem azt a súlyos felelősséget, melyet megkövetel állásom attól, aki viseli. Így aztán minden reggel izmosultan és acélosan jelenek meg hivatalomban.

Vintilával. Az Adeverul szerint mindketten nagyon meglehetősen távoztak a megbeszélésekről.

Az új kormányzó különben ma délután 5 órakor megjelent a Banca Nationalaban s ott őt az intézet vezetősége nevében Capitanovici alkormányzó üdvözölte és az összes alkalmazottak támogatásáról biztosította. Burileanu válaszában kifejtette, hogy át van hatva az intézet fejlesztése érdekében kifejtendő munka fontosságától, mely ezzel az ország érdekeit is szolgálja. Bemutakozás után tea volt, amelyen a kormányzó megismerkedett a bank tisztviselőkarával.

Magyarország egytizede a mágnásoké.

Száznyolcvanhét főnemesnek 1 millió 309 ezer katastrális hold a birtoka. — A legnagyobb magyar birtokos nem jelentkezett a felsőházban.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirati tudósítása.) A felsőházi tagsági jogosultsággal kapcsolatban a mágnásoknak igazolniuk kellett vagyoni állapotukat és az igazolás során igen érdekes adatok kerültek nyilvánosságra. — Az adatokból megállapítható, hogy a mágnásválasztók birtokai a mostani Magyarország területének csaknem egy tizedrészét teszik ki. A legnagyobb magyar földbirtokos, aki mindazonáltal kimaradt a választók sorából, mert nem jelentkezett felvételre az elnöksélnél, még többszöri felkérésre sem, herceg Esterházy Pál, akitől 158 község területén 222.241 katastrális hold birtoka van, amiből 221.451 hold hitbizomány. A hivatalos adatok tanúsága szerint a magyar mágnásbirtokosok — egészen az ötezer holdasokig — a következők: Herceg Festetich Tassiló 96.128, örgróf Pallavicini Alfonz Károly 66.085, gróf Eszterházy Móric 55.786, gróf Károlyi László 51.152, gróf Eszterházy Tamás 49.473, herceg Kóburg Fülöp Józsiás 45.114, gróf Festetich Sándor 30.488, gróf Semsey László 30.182, gróf Hunyadi József 28.037, gróf Almássy Dénes 27.721, gróf Erdődy Sándor 26.347, gróf Zichy Béla 24.974, herceg Batthyány Strattmann László 22.844, gróf Dessewffy Aurél 21.729, gróf ifj. Eszterházy Pál 19.052, gróf Jankovich Bésán Endre 14.471, gróf Széchenyi Andor Pál 14.399, gróf Andrássy Sándor 13.883, gróf Széchenyi Frigyes (Antallal együtt) 13.819, Nemes János 13.567, gróf Draskovics Iván 13.272, gróf Zichy János 13.251, gróf Széchenyi Bertalan 12.620, báró Inkey József 12.514, gróf Széchenyi Aladár 12.076, gróf Wenckheim Pál 11.949, gróf Nemes Albert 11.684, báró Solymossy Jenő 11.443, gróf Khuen-Héderváry-Károly és Sándor 10.985, gróf Károlyi József 10.840, gróf Eszterházy Pál (fraknói) 10.304, gróf Wenckheim József 10.167, gróf Wenckheim László 9.876, gróf Széchenyi Géza 9.497, báró Harkányi János 9.272, gróf Dessewffy Emil 9.136, herceg Lónyay Elemér 9.082, gróf Cziráky László 9.033, gróf Andrássy Mihály 8.823, gróf Károlyi Imre 8.337, gróf Széchenyi Manó (†) 7.994, gróf Andrássy Gyula 7.906, gróf Benyovszky Rezső 7.888, gróf Wenckheim Dezső 7.816, gróf Vigyázó Ferenc 7.776, báró Sennyey Miklós 7.438, báró Prónay Dezső 7.316, gróf Andrássy Géza 7.283, gróf Hadik Barkóczy Endre 7.230, gróf Zichy Meskó Jakab 7.150, gróf Széchenyi Emil 6.843, gróf Zichy Aladár 6.743, gróf Széchenyi Dénes 6.670, gróf Batthyány Lajos 6.309, gróf Maláth György 6.273, gróf Sigray Antal 6.225, gróf Zichy Ödön 6.148, id. gróf Eszterházy László 5.723, örgróf Pallavicini György 5.623, gróf Jankovich Bésán 5.496, gróf Blankenstein

Pál 5.407, báró Inkey Pál 5.330, id. gróf Teleki József 5.168, gróf Bethlen Pál (Györgyvel együtt) 5.110, gróf Festetich Vilmos (Kálmánnal e.) 5.015 hold.

Az ötezer holdnál kisebb birtokkal rendelkező mágnások 119-en vannak, közöttük: gróf Hunyadi Ferenc (Károlyval együtt) 2958 hold, gróf Zselenszky Róbert 1600 hold, báró Bánhidy Antal 1244, báró Urbán Péter 1124, báró Bánhidy Antal és leánya 826, gróf Hunyadi Ferenc (egyedül) 592 hold birtokkal rendelkeznek. Azonban tekintélyes hitbizományok hasznélvezői nem jelentették be igényjogosultságukat, közöttük gróf Esterházy Ferenc, aki 23.524 hold ura, gróf Majláth József (10.164), gróf Almássy Pál (7224), gróf Festetich Kálmán (7224), gróf Károlyi Lajos (6213), herceg Esterházy Antal (5671), gróf Sennyey (1847) és gróf Andrássy Manó (1619). Érdekes, hogy a mágnásválasztók közül a hivatalos birtokcímterében a következők nem találhatók: gróf Batthyány Gyula, gróf Haller József, gróf Széchenyi György, gróf Teleki Pál, báró Fiath Tibor, báró Petrichevich-Horváth Emil, báró Piret de Bihain Gyula, báró Rudnyánszky József, báró Thoroczkay Viktor, báró Urbán Gáspár és báró Urbán Pál. Ezek a cenzus bizonyára nem földbirtokingatlan után érik el.

Előjegyzési és tómb naptárak

lenyolcszobban Sandor Ferencnél, a megyeháza szomszárban.

Elítelt kommunista kémek.

A prágai törvényszék súlyos ítélete.

(Az Aradi Közlöny prágai tudósítójától.)

A prágai törvényszék ma délelőtt 10 órakor hirdette ki ítéletét, a prágai szovjetkövetség javára elkövetett kémkedési bűnperben. A törvényszék a három fővádott közül Vodiska kommunista vezért négy évi, Kratunovot három évi és Simunek katonai nyomdászát három évi fegyházra ítélte. Két kisebb vádlottat három havi, kettőt két havi büntetésre ítéltek, kettőt pedig felmentettek. Az indokolás kimondja, hogy a törvényszék a kommunista perekből azt a benyomást nyerte, hogy a csehországi kommunista párt forradalmat készít elő Csehországban, valamint azt, hogy Oroszország fizetett kémeket tart az országban és elsősorban a rutén felföldre vonatkozó okmányokat igyekszik megszerezni. Ugylát-szik arra számít a szovjet, hogy a vörös hadsereg egyszer meg fogja támadni a rutén felföldet. Az államügyész és a vádlottak bevezek.

Jószivek munkája.

Az aradi ortodox zsidó nőegylet gyermekfelruházó ünnepe.

(Arad, január 11.) Az Aradi Ortodox Izraelita Jótékony Nőegylet ma délután három órai kezdettel ünnepélyes keretek között nyolcvan szegénysorsu iskolás gyermeket látott el a szükséges téli ruhákkal, cipőkkel és fehérneműekkel. A gyermekfelruházó délután az izraelita iskola nagytermében tartották meg, amelyen résztvettek a nőegylet tagjai kívül a neológ hitközség tantestülete és az ortodox hitközség elnöksége is. A megható ünnepeket Rothschild Nándorné a nőegylet elnöknője nyitotta meg és megköszönte a tagok buzgalmát, akiknek segítségével a szegénygyermek ruhához jutottak. A megnyitó után negyven fiúcska és negyven leányka jelentkezett a részükre már elkészített ruhákért, kalapokért, cipőkért, fehérneműkért és boldogságtól ragyogó arccal vették át az értékes ajándékokat. Ezután megterített asztalok mellé ültek a gyermekek, akiket izletes uzsonnával láttak el a nőegylet tagjai. Uzsonna után Wieszel Jenő az ortodox hitközség elnöke meleg hangon mondott köszönetet a hölgyek áldásos munkájáért és a gyermekekhez intézett buzdító szavakat, becsületességre és jószívűségre intette őket. A gyermekek könnyes szemekkel köszönték meg az ajándékokat. A gyermekfelruházó akción részt vettek: Rothschild Nándorné, Wieszel Jenőné, Hirschler Simonné, Epstein Simonné, Klein Dávidné, Láng N.-né, Irom Arnoldné, Földes tanárné, Szöllösi gyógyszerészné, özvegy Hirschfelderné, Patakiné, Illésné, Karpeleszné, Zinner Vilmosné, Weisz Böske és még többen.

Móricz Zsigmond Erdélyről.

A világhíres magyar író az erdélyi magyarok egyetemes életét követendő példaként állította.

Az Erdélyt-járt Móricz Zsigmond tegnap tartotta meg a pesti Zeneakadémia nagytermében beszámolóját erdélyi és felvidéki utjáról. A nagy író csodaszép vallomásokat tárt hallgatósága elé és gondolatai az örökegy nemzeti psziche kulturaközösség selymét szóték össze, mint széttephetetlen szálak. Móricz Zsigmondnak ez az első előadása a mai magyar litteratura legprezentatívabb alkotásai közé tartozik, amely túlnő az esztétikai értékelés határain és benne a szó a tett expanzív erejévé sűrűsödött.

A nagy író lebilincselően érdekes felolvasása két részre tagozódott. Az első részt az ember, a második részt pedig az író megfigyelési dominálták. Hét évig valami fájd idegenkedés tartotta vissza, hogy átlépje a határt, de aztán mégis utrakelt, mint annak idején Julián barát, hogy felkeresse az elliagyott testvéreket. És mást látott, mint amire el volt készülve. Látott Erdélyben eleven hitet, szorgos munkát és bizakodó mosolyt az elpusztíthatatlan magyar lélek mosolyát. Pesszimizmusa optimizmussá edződött, Erdélyben igazi magyar élet folytatódik, mindössze komolyabb lett. Egész Erdély egyetlen család, ahol számon tartanak minden magyar értéket.

Ezután készülő regényéről, A nagy fejedelméről beszélt, a Tündérváltásáról, amelyhez bőséges anyagot nyújtott neki a multat őrző Erdély. Ott más az élet. Az arisztokrácia együtt él a polgársággal és a néppel, amelynek lelkes és hivatott vezetője. Előadása végén követendő példának állította oda Erdély magyarságának életét hallgatósága elé, amely lelkesen ünnepelte a nagy író. Az előadás után Simonyi Mária mondta el Móricz Zsigmond legújabb költeményeit, majd az író egyik humoros novellájának felolvasásával zárta be az értékes nivóju estét.

A kath. gimn. hangversenye

Január 16.

Jegyek: Sándor Ferenonél Arad.

Külföldi flotta a kínai vizeken.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Tegnap délelben a sanghai kikötőbe érkezett William amerikai tengernagy több hajóból álló flottájával és átvette az amerikai fajak feletti parancsnokságot. Az amerikai és angol hajókon kívül két francia és több japán torpedóromboló horgonyoz a kikötőben.

Sanghai városát barrikádokkal erősítik meg, mert számolnak azzal a körülménnyel, hogy a kantoniak megostromolják. Csü Csüen városát az európaiak kiürítették. A sanghai kikötőben eddig hét angol és nyolc amerikai hadihajó futott be. A japán flotta Nagasaki kikötőben készenlétben áll. A Daily Mail jelentése szerint Sun Csuan Fang tábornok visszautazta a kantoni csapatokat és leverte a csekiangi csapatok lázadását. Ezzel elhárította a közvetlen veszélyét annak, hogy a déli csapatok megostromolják Sanghait.

Huszonégymillió vámbírság a torneai csempészekre

Az aradi vámfelügyelőség kihirdette az ítéletet. — Megszökött vádlottak. Három csempészt letartóztattak.

(Arad, január 11.) Az aradi államrendőrség és Dimitrescu aradi váminspektor által leleplezett torneai csempészek hatalmas arányai csak most, a vámfelügyelőségnek napok óta tartó tárgyalásokon bontakoztak ki. A rendőrség által összeállított jegyzőkönyvek alapján január nyolcadikán kezdődtek meg a tárgyalások az aradi vámfőnökségnél. Dimitrescu inspektor vezetésével és a kihallgatásokról szóló jegyzőkönyvek tegnapi-mára virradó éjszaka készülték el, az ítéletet pedig ma hajnalban mondotta ki a vámfőnökség. A tárgyalásra a következő vádlottak voltak idézve: Panait Anastasiu torneai vámtiszt, Crisan N. császári állomásfőnök, Sabanof torneai vámfőnök, Gita Alexandru a torneai vámhivatal alkalmazottja, Achimescu határrendőrségi kapitány, Jancu Goldberger bucaresti kereskedő, Grosz Sándor bucaresti vállalkozó, Zuckermann Adolf és neje a bucaresti Chic-Parisien cég tulajdonosai.

Két vádlott eltűnt.

A bucaresti rendőrprefektúra a tárgyalás első napján táviratilag értesítette a vámfőnökséget, hogy Grosz Sándor és Jancu Goldberger vádlottak eltűntek a fővárosból és kizérkerítésükre megindult a nyomozás. Zuckermann Adolf és neje, akiknél a csempészt áruk nagyrészt elhelyezték, szintén nem jelentek meg a tárgyaláson. A kihallgatásokról és a nyomozás adataiból két jegyzőkönyvet készített a vámfőnökség. Az egyiket azokról a csempészt árukról, amelyeknek behozatala a vámtételek lefizetése mellett meg vannak engedve, a másik jegyzőkönyv pedig a behozatali tilalom alatt álló áruk csempészéséről szólt. A tárgyaláson kiderült, hogy a csempészek már *másfél esztendeje folynak*, de csak azok a csempészek kerültek jelenleg a vámfőnökség elé, amelyek október elsejéről decemberig történtek Tornea és Battonya között. Dimitrescu váminspektor és Jancu Traian aradi rendőrségi igazgató annak idején a külügyminiszter engedélyével Battonyán jártak s ott állapították meg, hogy hatszázhatvan kilogramm selymet, nagymennyiségű szövetarut s rengeteg gyógyszerészeti és kozmetikai cikket csempészték át a határon, amelyeknek nagyrészt a bucaresti-i Chic-Parisien cégnél helyezték el.

Huszonégymillió vámbírság.

A kihallgatások alkalmával kiderült, hogy a csempészek értelmi szerzői és végrehajói Crisan állomásfőnök, Panait Anastasiu vámtiszt és Gita Alexandru vámal alkalmazott voltak, a többi vádlottak pedig részben segédkeztek a csempésznél, részben pedig a csempészt áruk elárulásával foglalkoztak.

A vámfőnökség hosszas tárgyalás után az összes vádlottakat egy összegben huszonégymillió lej vámbírsággal sújtotta és egyben kötelezte őket, hogy a rendes vámtételt, amely pontosan hat millió lejt tesz ki, szintén záros határidőn belül fizessék ki. Az ítélet szerint tehát harminc millió lejt kötelesek fizetni a tornai csempészek tettesei. Az ítélet kimondja azt is, hogy abban az esetben, ha valamely vádlott vagyontalan, úgy ez az összeg a többi vagyonnal rendelkező vádlottak között oszlik meg. A vámbírság kifizetése különben nem ütközik akadályokba, mert a Chic-Parisien cég főnökei dús gazdag emberek. A vámfőnökség által hozott ítélet értelmében Panait Anastasiut, Crisan állomásfőnököt és Gita Alexandrut azonnal őrizetbe helyezték és átszállították az ügyészségre.

Folytatják a nyomozást Magyarországon.

Ezzel az ítélettel a csempészes ügye nincs befejezve, mert ezután következnek az ügy bünyügyi része és a törvényszéken mondják ki az ítéletet, amely börtönbüntetés is lehet. Schanof tornai vámfőnök felett nem mondható ítélet az aradi vámfőnökség, mert annak közvetlen fölöttese a pénzügyminiszter, akinek jelentést tettek a vámfőnök szerepéről a csempészesben. A csempészes három hónapi eredménye került most a nyomozó hatóságok és a bíróság elé. Még kiderítésre várnak azok a csempészek, amelyeket másfél éven keresztül követtek el a most elítélt és még eddig ismeretlen vádlottak. A külügyminisztérium engedélyével és megbízásából Dimitrescu váminspektor rövid időn belül Budapestre utazik, hogy az óriási arányú bűnygyre világosságot derítsen. A nyomozás ugyanis már kiderítette, hogy a csempészek nemcsak a tornai, hanem az összes magyar-román határállomásokon folytak. Dimitrescu inspektor budapesti vizsgálata alatt megállapítja, hogy milyen árukat hoztak át a közeli határállomásokon Románia területére. Visszaérkezése után pedig megvizsgálja, hogy milyen árukat vámolnak el a román vámhivatalok. Ezekből az adatokból megállapítja, hogy melyek azok a határállomások, ahol tiltott módon, illetve csempészes útján hoztak árut Románia területére. A vizsgálat előreláthatólag hosszú időt vesz igénybe, azonban kilátás van arra, hogy egy sok tagból álló csempésztársaságot sikerül majd leleplezni, akik másfél esztendő alatt óriási mennyiségű árut csempészték be az országba.

Öngyilkos budapesti ügyvéd

Ismert, előkelő budapesti ügyvédet találtak ma reggel lakásán holtan. Székely Antal budapesti ügyvéd a frontról súlyos idegbajt hozott haza, amely annyira elhatalmasodott rajta az évek folyamán, hogy nem volt képes hivatásának megfelelni. Lassankint elveszítette klienseit, elhanyagolta ügyvédi irodáját, ugyanannyira, hogy legutóbb már házbérét sem tudta kifizetni. Néhány héttel ezelőtt az Angol-Magyar Banknál nyolcmillió koronát vett fel váltóra, amelyet ma kellett volna kifizetnie. Nem volt egyetlen fillérje sem. Öngyilkosságra szánta magát. Az elmúlt éjszaka folyamán felakasztotta magát. Tettét különös módon követte el, a zsineg egyik végét rákötötte a vaságyra, a másik végén hurkot csinált, amibe belebújt és addig húzta, míg a kötél elszorította a légcsővet és a szerencsétlen ember megfulladt.

Mit szólsz hozzá kedves kicsi pajtás

Megkezdődött a kétéleves sütemény gyártás?

Nem baj, a fő, hogy jó legyen az

És ezt szolgálja a SPECIÁLIS „LYA” VAJAS.

Édes, finom, omlós s csupa vaj.

Nos kicsi pajtás nincsen semmi baj.

254

— A magyar felsőház tagjai. Budapestről jelentik: Az országos mezőgazdasági kamara tegnap választotta meg felsőházi tagjait; ezek: ifj. Mészáros István napszámos földmunkás, Molnár János v. képviselő, S. Bálint György kisgazda, Sámik József kisbirtokos, gróf Almásy Imre nagybirtokos, Bernáth István, a gazdaszövetség elnöke; a póttagok közé bekerült Purgly Emil csanádi főispán is. A közjegyzői kamarák Madarász István pécsi közjegyzőt küldték a felsőházba. Az orvosok felsőházi jelöltjei Gerlóczy Zsigmond, Flesch Nándor és Hülli Hümér, akik közül egyet nevez ki a kormányzó.

Nem drágul a kenyér Aradon

Az átmeneti bizottság meghagyta a régi lisztárakat.

(Arad, január 11.) Viharos árcsökkentést tartott ma az aradi interimar bizottság. Az aradi malinások kérvényt nyújtottak be a váfőshöz, amelyben bejelentették, hogy a búza 840-850 lejre emelkedett és kérték az árak ennek megfelelő emelését. Ma tárgyalta az ügyet az interimar bizottság. Dirlea Vazul gazdasági tanácsos javasolta, hogy az alapárát 750 lejről emeljék fel 810 lejre. Ekkor Angel István dr. kifejtette, hogy a jövő évben a városhozak előré be kell szereznie 4-500 vággon búzát, amellyel aztán ellátni a város lakosságát egész évben liszttel. A búzát aratáskor, olesó áron venné s akkor nem kellene a folytonos drágulástól félni. Nem kellene akkor minden hónapban külön foglalkozni a lisztmaximálással, ez minden évben legfeljebb kétszer lenne csak. Miclea Sever dr. kijelentette, hogy a kérelemben foglalt beállítás nem felel meg a tényeknek, mivel tudomásuk van arról, hogy a buza ára ma sem több 760-780 lejnél. Chicin Reinus dr. megerősíti ezeket, majd Moldovan Silvius dr. tiltakozik a fogyasztóközönség névében mindenféle indokolatlan áremelés ellen. A rendőrség képviselője kijelenté ezután, hogy a buza ma nem több, mint 740-760 lej. A hivatalos jelentés alapján aztán hosszús vizu után a bizottság elutasította a malinások kérelmét és a lisztárakat meghagyta. A bizottság ezután a seftéshus árát egy lejjel, 33-40 lejre szállította le. Angel István dr. ezután tudomására hozta a pékek jelenlévő képviselőinek, hogy a kilni két lejre való emelése alkalmával Vigyázzanak arra, hogy megfelelő súlyú és jobb minőségű süteményt adjanak a két lejért, mert fejük felett lebeg a spekulátorvény, a mely szigorú büntetéssel sújtja őket, ha a fogyasztóközönség megkárosításával árát emelnek. A két lejes vajas kiflinek 3, tejes kiflinek 4 és a zsemlyének 5 dekának kell lennie és a közönségnek joga van ellenőrizni, hogy tényleg ilyen súlyú süteményt kap-e vagy se. A pékek delegáltja tudomásul vette a figyelmeztetést és ezzel véget ért a maximális ülés.

Rejtelmek a tengeren.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Rómából érkezett jelentések szerint amióta Turatti, az olasz szocialista párt vezetője Franciaországba szökött, az olasz tengerparti őrség fokozott szigorúsággal őrködik a nagyobb kikötővárosokban, épen úgy, mint a szigetek környékén. Amióta nagyobb feltűnést keltett tehát, hogy Szardínia partjain, Póftó Törres töké-halásztelepen pár nappal ezelőtt eltűnt egy bárka. A vizsgálat megállapította, hogy a töké-halászok-telepen két idegen járt, akik az egyik halászt fel akarták fogadni, hogy Piana-szigetére vigye őket. A halász nem vállalkozott a hosszú utra, amely egyébként a francia uralom alatt levő Corsica-szigetének közelébe vitt volna. Másnap aztán — eltűnt a bárkaja. A két idegennek is nyomá vesztett ugyanekkor. Az egyikről még megállapították, hogy urias megjelenésű volt, a másik pedig iparoskülsőjű. A bárkát később sikerült megtalálni, a nyílt tengeren, de — utasok nélkül. Ott hanykolódott a hullámokon, evezők nélkül. A tengerészeti hatóságok véleménye szerint a két ismeretlen tulajdoníthatta el a bárkát és lehet, hogy mert járatlanok voltak az evezésben, a viharos tengeren életüket veszítették. De felmerült az a vélemény is, hogy a bárkáról esetleg valamely nagyobb hajóra szálltak át, mely francia kikötőbe vitte őket. Ugyanebben az időben a Tunisz felől jövő „Gerty” gőzhajó Szardínia partjainak közelében egy repülőgépet talált a tengeren — utas nélkül. A repülőgépen, mely az olasz légiflottához tartozott, csak egy esőköpelyt és egy viharűzőt találtak. A rejtélyesen eltűnt utasokról semmi hír.

Chou-Chou?

Kutatják az arad-cürtici-i vonatrablókat.

Az aradi rendőrség nagy apparátussal folytatja a nyomozást a vagonfosztogatások ügyében.

(Arad, január 11.) Az Aradi Közlöny mai számában foglalkoztunk azzal a nagyarányú fosztogatással, amelyet a cürtici határárkomszon követett el szerzetesen egy számos tagból álló fosztogató banda. Az aradi államrendőrség körtekintő nyomozásának meg lett az eredménye, amennyiben a banda tagjainak egy részét sikerült letartóztatnia. A nyomozás azonban még nem fejeződött be, mert a kihallgatások alatt olyan adatok kerültek felszínre, amelyekből arra lehet következtetni, hogy egy messzé elágazó bűnszövetkezet üzleimertől van szó, amely elképzelhetően értékekkel

károsította meg a romániai kereskedőket. A fosztogató banda főfőszke Cürticin volt és elsősorban itt rabolták ki a beérkező vagonokat. Amint kiderült, a kifosztatlanul maradt vagonokról — ha értékesebb árukat sejtettek bennük — értékesítették a többi állomásokon működő bűntársakat is, hogy képtességek alkalmat azok kifosztására. A szervezett banda fagjal Aradon kívül Erdély többi városában is működtek. A nyomozás a legnagyobb apparátussal folyik tovább és napról-napra úgy gyűlnek a terhelő adatok, hogy rövidesen a legnagyobb meglepetések várhatók.

Fényes Annuska másodszor is férjhez ment

Az egykori öperetté-ésodagyermek elvált férjétől báró Uray Jánostól és újból feleségül ment egy negrádmegyei nagybirtokoshoz.

(Az Aradi Közlöny érdekl. tudósítójától.) Fényes Annuska nevére kedvesen emlékeznek vissza azok, akik évekket ezelőtt a budapesti Király-színház nézőteréről gyönyörködtek az öperett-ésodagyerekben, az akkor még 15 éves kis Fényes Annuskában, akiből bizonyára híres primadonna fejlődött volna, ha közbe nem jön valaki. Ez a valaki, azaz inkább valaki egy igen szerelmes, igen gazdag fiatalember volt, akit báró Uray Jánosnak hívtak s Piskolton, Nagyvárad közelében négyezer holdas birtoka van. A fiatal báró a színházban beleszeretett Fényes Annuskába, egy-kettőre megkérte a kezét és el is vette feleségül. Akkoriban ez a házasság nagy feltűnést keltett és a fiatalok boldogan éltek a piskolti gyönyörű kastélyban. Két gyermekük született, akik közül az egyik most kilenc, a másik négy éves.

Körülbelül két hónappal ezelőtt egy esemény megzavarta a boldog házasságot. A piskolti kastély udvarára ugyanis egy autómobil rohogott be, amelyen Prónay József főgrádmegyei földbirtokos érkezett. Az alig 25-27 éves fiatalembernek Nógrádmegyében 1100 hold földje és a budapesti társaságokban ismert neve van. Prónay látogatába érkezett

Urayékhoz és egy napig ottmaradt a kastélyban. Ez a látogatás sorsdöntő fordulatot jelentett Fényes Annuska életében, mert Prónay rokonszenves egyénisége, férfias megjelenése erős nyomot hagyott a lelkén. A piskolti látogatás után két hétig nem történt semmi. Két hét múlva azonban báró Urayné nővérenek látogatására utazott, aki Baranyi Géza nőgrádmegyei főszolgabíró felesége. Prónay kasszelya Baranyiék közelében fekszik, természetes tehát, hogy Prónay látogatást tett Baranyiéknál akkor is, amikor Fényes Annuska ott tartózkodott.

Ezután újabb fejezete kezdődött a regénynek: Fényes Annuska és Prónay József megszerették egymást. Gyorsan követték egymást az események. Fényes Annuska, férjének, báró Uray Jánostól beleegyezésével elvált. A nagyváradai bíróság döntése szerint a gyermekek az apánál maradnak, évenként kétszer azonban rövidebb időre meglátogathatják a mamájukat. A válás kimondását csakhamar nyomozta követte az esküvő kihirdetése. Fényes Annuska vizkereszt napján esküdtött örök hűséget új szerelmésének, Prónay József nagybirtokosnak.

Párbaj az uccán.

Szerelmi párviadal az utolsó tőlényig két autótaxiból.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Az amerikai egyéni jogszolgáltatás kísérletet tett gyökeret eresztetni Olaszországban is. Milánóban történt. Az eredmény — tizenkét revolverlövés halálát nélkül, egy könnyű sebesülttel és két sófőr halálát nélkül. A különös, amerikai izü párbaj tulajdonképen két főhőse, Marcello Crespi és Aloino Ragni csakugyan több esztendő tölthettek Délamerikában. Az ottani erkölcsöket és az ottani szokásokat hozták át magukkal az óvilágba, többek közt azt is, hogy a párbajhoz — akár a partipákon és pfaire-ken — nem kellenek segéd, nem kell párbajörvös, csak két revolver, amelyből addig lönek egymásba, míg az egyik ellenfél holtan nem terül el.

Kedős délután volt, amikor a Piazza Beccarinián két férfi jelent meg. Nyugodtan beszélgettek egymással, majd az autótaxi-állomáson két autót béráltak. Előbb az egyik szállt be az egyik autóbá, azután a másik a másikba. De mindkét sófőrnek mindketten ugyanast a eimet adták meg:

— Corso Ventidue Marzo!

A két gépkocsi egymásután haladt kifelé a városból. Jó félóra ut után megállt az egyik. Nyomban utána a másik autó. Az egyik utas épen fizetni akart a sófőrnek, amikor a másik — revolvert rántott elő és tüzelni kezdett tütköztes társára. A sófőrök ijedten bujtak az autók mögé, a megtámadott férfi pedig sietve ugrott be az egyik autóbá, ő is revolvert rántott és a gépkocsi hátsó kis ablakán keresztül

felelt sörtüzzel a feléje irányított golyózáporra. Ott, hat, tíz, tizenkét revolverlövés dördült el így, a legutolsó már a megtámadott autó közelében. Amikor aztán az utolsó tőlény is elfogyott, a támadó párbajhős hátrafordított az autónak és futásnak eredt. Védett varából sietve bujt elő a különös párviadal másik hőse és ő is szaladni kezdett, de nem üldözje felé hanem az ellenkező irányban. — Nehány feketefingés faseista eredt utána, elfogták és csak most vették észre, hogy több sebből vérzik. Revolvergolyó súfolta a nyakat és a fejbübját. Bevitték előbb a „Guardia Medica”-ra, aféle mentőállomásra, majd pedig a rendőrségre. Itt megállapították róla, hogy Marsellien át jött haza Dél-Amerikából. De hiába faggatták, hogy ki volt vérszomjas ellenfele, erre nézve sehogy sem akart felvilágosítást adni. Csak pár nap múlva árulta el nevé, amiköt máf hiába volt, mert Aloino Ragni — így hívták a másik lövöldöző párbajhóst — ekkor már túl volt az olasz határon.

A vizsgálat azonban így is megállapította, hogy a két férfi — két jóbarát volt. Amerikából hazajövet azonban szerelmi ügyekben fézetelteseik támadtak, amelyet csak ilyen ka landos uton tartottak elháríthatónak. A bíróság — amely az efele amerikai izü, egyéni igazságszolgáltatáshoz nincs hozzászokva — hosszús tanácskozás után sem talált megfelelő törvényszakaszt az ifélethozatalnál. Végül is — jogos önvédelemnek minősítetté Marcello Crespi lövöldözését a megilusult gyilkossági kísérlettel szembeh és — föl is mentette.

— A francia parlament ülése, Párisból jelentik: Ma tartja a kamara első ülését és ugyancsak ma ülésezik a részben felújított szenátus is. A mai ülésen megválasztják az új elnököket. A parlamentben úgy tudják, hogy Briand és Poincaré között kompromisszum készül.

Leégett a pancotai butorgyár

Elpusztult Románia egyik legvirágzóbb ipartelepe. — A kétemeletes gyár-épület rommá égett. — Tizenöt millió lei a tüzkar.

(Arad, január 11.) Borzalmas arányú tűzveszedelem pusztított a mára virradó éjszakán az aradmegyei Pancota községben, ahol az Aradi Polgári Takarékpénztár és a Lannert-család tulajdonát képező kétemeletes Lannert-féle butorgyár és kaptafagyár gyulladt ki, eddig még ismeretlen okból. A hatalmas tűz, amely a gyár csiszolóműhelyében keletkezett, egész Pancotát fenyegette pusztulással és a virágzó községet csak két körülménye mentette meg: az aradi tűzoltók megfeszített munkája és az éjszaka folyamán megeredt havas eső. A borzalmas katasztrófáról, amely Pancota egész lakosságát rémületbe ejtette a mára virradó éjszaka folyamán, az Aradi Közlöny tudósítója az alábbiakban számol be:

Tűzriadalom a faluban.

Este tíz órát kongattak az elcsendesedett faluban az órák, az uccán már kevesen jártak, a lakosság a zord tél-ídő elől a meleg szobákba húzódott. Az állomás környékén volt csupán némi élet. Az állomásnál foglalatostudó munkások egyszerűen észrevették, hogy a közvetlenül az állomás mellett fekvő Lannert-féle butor- és kaptafa-gyár épületében, a csiszolóműhely ablakain keresztül, gyanús világosság árad ki. Utána néztek és megdöbbenve konstatahák, hogy a csiszolóműhelyben tűz támadt. — Hirtelen alarmirozták a munkásokat, akik a műhelyben levő Maxim készülékekkel próbálták eloltani a tüzet, de hasztalanul: a készülékek itt már semmit sem használtak, a tűz mindinkább továbbterjedt. A faluban pedig percek alatt szétröpent a rémhir: ég a Lannert-gyár. Néhány perc múlva már harangzugas, harma, klabálások verték fel Pancota éjszakai csendjét és a lakosság sűrű csoportokban tódult gyár felé. Aggodalommal és félelemmel telve szemléltek a hatalmas lángokat, mindenki tudta, hogy a falu nagy veszélyben forog. A gyár munkásai pedig nekiláttak az oltás munkájának. De nem tudtak semmit sem elérni, a primitív fecskendő gyengének bizonyult, a hatalmas tűzveszedelemmel szemben. A lángok egyre borzalmasabb arányúak lettek, a tűz mindinkább terjedt.

Aradiak a tűzveszedelemnél.

A borzalmas veszélyről azonnal értesítették a jegyzőt és a község-házáról kétségbeesett körtelefonálás kezdődött a környékbeli falvakhoz és Aradra, hogy siessenek haladéktalanul a szorongatott Pancota segítségére. Aradon először a polgármesteri hivatali csengették fel, itt azonban már nem tartózkodott senki. A gépüzemek vezetőségének telefonáltak ezután és Kaufmann Kamil gépüzemigazgató nyomban értesítette dr. Angel István interimár bizottsági elnököt, akivel együtt Boneu Vazul prefektushoz siettek fel. A prefektus már értesült a tüzről és az autó már várta, hogy a prefektust és az épen nála tartózkodó Muresán János városi főmérnököt a katasztrófa színhelyére vigye. Az aradi tűzoltóságot is értesítették és az aradi tűzoltók egyrésze, megfelelő felszereléssel együtt az aradi állomásra robogott, ahol az állomásfőnökség percek alatt különvonatot állított össze a bátor tűzoltók részére. Az aradi prefektusról szintén elindultak az autók. Boneu Vazul prefektussal, dr. Angel István elnökkel, Muresán János főmérnökkel, Kaufmann Kamil igazgatóval és Niculescu Miklós királyi főügyésszel.

Veszélyben az állomás.

Közben a tűz mindinkább terjedt. Hatalmas lángoszlopok csaptak az égnek és valóságos szikrapor zúdult az összesereglett emberekre. Az oltás kétségbeesetten folyt, mindenki tudta, hogy egyszerűen mind a magáét is védi, mert ha a tűz

továbbterjed, veszve van a falu. Az aradiak megérkezéséig azonban csak egy fecskendővel dolgoztak és időközben az is felmondta a szolgálatot. Réműlettel telve, tanácstalanul álltak az emberek, az utolsó eszköz is kihullott a kezükből a haragvó Tűzisten legyőzésére. A tűz közben továbbterjedt, a lángok már a szomszédos állomás kerítését nyaldosták: veszélyben forgott a pancotai állomás. A vasutasok elszántan a kerítéshez ugrottak és azt a tüztengerben uszó gyár felé döntötték le, hogy megmentsek az állomás épületét. Fél 12 órakor megérkezett a prefektusi autó és nemsokára utána a lakosság nagy megkönnyebbülésére berobogtak az aradi tűzoltók. Ekkor azonban már nyilvánvalóvá lett, hogy a kétemeletes gyárépület elpusztult és csupán arról lehetett szó, hogy a raktárakat, irodákat és magát Pancotát mentek meg. Ebben nagy segítségükre volt az éjszaka folyamán megeredt eső is.

Robban-e a kazánház?

Aggódó félelmet keltett a falu népében a gyárépületben levő kazánház is. Minden percben attól lehetett tartani, hogy felrobban és akkor nagyméretű katasztrófa történik. Félelemmel telve kérdezték egymástól az emberek:

— Vajon robban-e a kazánház?

A gyár gépészének lélekjelenléte azonban megmentette a községet ettől a veszélytől. Már a tűz keletkezése alkalmával kinyitotta a gőzszelepet és a gőz sisteregve tódult ki. A robbanás veszélye el volt hárítva. A nagy hőségtől állandóan képződött ugyan a nagymennyiségű gőz, de az kísérteties hangokat adva, zúdult a szabadba. Az aradi tűzoltók megérkezésükkor nekiláttak a nehéz munkának. Az első akadály, amely eléjük tornyosult: a víz hiánya volt. A gyár csapjai annyira közel voltak a tüzhöz, hogy onnan semmi körülmények között nem lehetett vizet venni. A tűzoltók úgy oldották meg a kérdést, hogy a közelben levő házból vették a szükséges vizet. Végre nagy, erőfeszített munka után, reggel 6 óra tájban lokalizálták a tüzet. A gyár ugyan még égett, azonban a falu lakossága megnyugodott: a falu meg van mentve.

Tizenöt millió kár.

Az oltás hatalmas munkája reggel hat óráig tartott. Akkor már csak lappangó tűz volt a gyárépület üszkei között, de még ma is tart és amely valószínűleg még holnap sem ér véget. A raktárakat és irodákat a megfeszített munka megmentette, de maga a gyárépület, a nagyértékű külföldi gépekkel egyetemben elpusztult. A kárt szakértők 15 millió lejre becsülik, azonban lehet, hogy a tüzetes vizsgálat még többet állapít meg. A tűz keletkezését illetőleg, még senki sem tud biztosat. Annyit megállapítottak, hogy a csiszolóműhelyben keletkezett, de okát még eddig nem tudják. A gyár pusztulásával 350 munkás vált állástalanná, 350 család vesztette el egyetlen éjszaka alatt kenyerét. Az aradi tűzoltók ma délben tértek vissza Pancotáról, a gyárnál azonban még mindig állandó őrség áll és vigyáznak arra, nehogy újra kitorjón valahol a tűz és még nagyobb pusztulást okozzon. Pancota lakossága, egy réműletben eltöltött éjszaka után, még most is megdöbbenéssel szemléli a füstölő romhatmazt, amely 24 órával ezelőtt még egy virágzó gyártelep volt...

Kié volt az elpusztult gyár.

A pancotai tűzvész következtében elpusztult Lannert és Stiaszny-féle hajlított butor és kaptafagyárnál jelentős érdekltsége van az Aradi Polgári Takarékpénztárnak. Weissenburger Nándor vezérigazgatót még az éj folyamán értesítették a nagy tüzről, aki autón egy óra tájban kiment a helyszínre. Munkatársunk ma beszélt a tűzvész ügyében Bánfi Sándor igazgatóval, aki a következő érdekes részleteket mondotta el a katasztrófáról:

— A pancotai hajlított fabutorgyárt 1908-ban alapította néhai Máhner Mihály. Egy évvel ezelőtt vállalt a gyárnál érdekltséget az Aradi Polgári Takarékpénztár olyképen, hogy egy részvénytársaság keretében a részvénytársaság körülbelül fele a bank tulajdona volt, a másik fele pedig Lannert Já-

nosé. Kisebbség erejéig vállalt érdekelget a gyárban ifj. Stiaszny József, aki a lalathoz tartozó kaptafagyárt vezette.

A tűz keletkezését teljes homály fedi.

és annak okait most még csak legfeljebb lalgatni lehet. Annyi bizonyos, hogy a tűz keletkezése előtt egy félórával a szolgálat levő örök rendszeren végigjárták az egyenes gyárépületet és szabályosan leblokkolták az épület belsejében levő ellenőrző órákat. Örök ekkor még semmi kükönösét sem éretek. A megtartott előzetes tűzvizsgálat tudott pozitívumokat megállapítani. Le, hogy rövidzárlat, de úgy lehet, hogy a kazánból kipattanó szikra okozta a veszedelmet.

Hogyan vették észre a tüzet.

— Körülbelül fél 11 óra tájban az egyik éjjeli őr az uccán anra lett figyelmes, hogy a u. n. csiszoló helyiség ablakain keresztül, amelyek az uccára nyílnak, szokatlan fényesség világít ki. Mikor benyitott, látta, hogy tűz van. Azonnal fellármázta a fűrésztelepen működő és a gyár közelében lakó munkásokat, akik nyomban az oltáshoz láttak. A gyárat épen néhány héttel ezelőtt szerelték fel. Minimax oltókészülékekkel és a munkások ezekkel láttak hozzá a munkához. Sajnos a fűrésztelés nem járt sikerrel, a lángok gyorsan terjedtek teremről-teremre, mivel az azokban levő faanyag és szén jó tápot nyújtott a vésszes elemeknek.

A lakosság közönyösen viselkedett a tüzzel szemben.

— Ekkor tört ki, — mondotta az igazgató — hogy mily nagy baj az, ha egy akkora községnek, mint Pancota, nincs tűzoltósága. Kivontatták a helyszínrre a községi fecskendő, de annak üzembeállítása mit sem segített a dolgon. A legfeljebb volt azonban az, hogy a község lakói teljes közönyösséggel viselkedtek a vésszel szemben. Voltak ugyan, akik kíséreltek a tüzhöz, de az oltást jó ideig csak a munkások végezték. Pedig könnyen megeshetett volna az, hogy ha nincs hőzivatár, a nagy szél következtében, amely ép a falu felé fujt, a község házai is tüzet fognak, ez pedig kimondhatatlan méretűvé növelte volna a veszedelmet és alighanem Pancota nagy részének pusztulását idézte volna elő. Végre aztán megérkezett az aradi és a győri tűzoltóság és ekkor kezdődött meg a tulajdonképeni oltás. Ekkor azonban már a gyárépület megmentéséről szó sem lehetett. Ugy a butorgyár, mint a kaptafagyár teljesen a tűz martalékává vált.

A raktárakat megmentették.

— Egyetlen szerencse a nagy szerencsétlenségben az volt, hogy sikerült megakadályozni a tűz átterjedését a raktárakra és a szárítókra, amelyekben számtalan vaggont kitevő faanyag volt felhalmozva. Ha ezek is tüzet fognak, akkor mérhetetlen károkat okozott volna a vad elem dühöngése, mivel egész bizonyosan leégték volna a gyár környékén levő többi épületek és a munkásházak is. Így aztán nem történt semmi baja a gyárépülettől mintegy 300 méternyire levő Rotor-börgyárnak sem.

Háromszáznegyven munkás kenyér nélkül.

— A legnagyobb csapás a gyár munkáisait érte, mivel a tüzvesz következtében valamennyien, összesen 340-en munka nélkül maradnak. Ezek közül 80 szakmunkás tehát olyan egyén, aki nem tud más szakmában elhelyezkedni. Hogy ezekkel mi történik, azt most még nem lehet tudni, mivel a vállalat vezetői ma még nem döntöttek a nagy kárt szenvedett vállalat jövője felől.

Elpusztult az ország első kaptafagyára.

— A butorgyár egyike volt a legvirágzóbb üzemeknek. Naponta mintegy 400 hajlított székelt állított elő a többi butorokon kívül. A kaptafagyár pedig az első volt az országban. Egészen nyugateurópai nivón állott és a legmodernebbül volt berendezve. Tönkrementek természetesen az összes gépek is. A kárt 15 millió lejre lehet becsülni. Ez azonban megúrul, mivel a gyár 35 millió lejre volt bebiztosítva 5 különböző biztosítóintézet-

MIKÉK.

Váltak a királyné huszárai.

A 4-es számú rosiori ezred ünnepe.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójától.) A 4-ik rosiori ezred, amelynek (vagyis Mária királyné az ezredtulajdosa és amely néhány évvel ezelőtt Aradon is megvolt, ünnepélyes keretek között tegnap tartotta meg fennállásának háromévtizedjubiläumát. A nagyszabású ünnepély — ilyen ünnepélyek, valamint Elisabeta, Elena Ileana hercegnők és Miklós herceg is részt vettek — délután négy órakor lovagi játékokkal kezdődött, majd utána diszfelvonulás volt. Este hét órakor a magas vendégek tiszteletére az ezred tisztikara diner-t adott, amelyen Stoilov ezredes köszöntötte fel a királyi családot. Stoilov szavaira az uralkodó hosszasan válaszolt és kijelentette, hogy a 4-ik rosiori ezred mindenkor egyike volt a legkedvezőbb ezredeinek. A nagyszabású jubileumi ünnepség karácsonyfa-ünnepséggel végződött, amelynek végeztével a királyi család visszament és kezdetét vette az ezred háziálja.

— **Milyen idő várható?** A meteorológiai intézet közlése szerint élénk nyugati szelekkel, négy sok helyütt csapadékos és egyelőre enyhe idő várható, később hűsülődés.

— **Bunghetianu vezérfelügyelő előléptetése** Monitorul Oficial mai száma közli, hogy Bunghetianu István szigoranca vezérfelügyelőt elsőosztályú vezérfelügyelővé nevezték ki és beosztották a belügyminisztériumba. Bucuresti-i jelentések szerint, az a Kinoyezés, illetve áthelyezés csak formális, mert a vezérfelügyelő továbbra is megtartja temesvári hivatalát.

— **LEMONDOTT A LENGYEL KORMÁNY.** Varsóból jelentik: Lapjelentések szerint Pilsudszky tábornagy a mai napon benyújtja az összkormány lemondását. A lemondás oka az, hogy Pilsudszky minden munkatársát a hadsereg reorganizálására akarja szentelni. Minden valószínűség szerint az új kormányt Barthel fogja megalakítani.

— **Magyarország minisztereinek Rómában.** Milánóból jelentik: Az olasz sajtó egységesen megállapítja, hogy Bethlen római útjának híre nem érte váratlanul az olasz politikai köröket, mert látogatását már régen várták. A tárgyalás programja még nincs megállapítva. A Corriera dela Sera hosszabb cikkben megállapítja, hogy a találkozás óriási mértékben hozzájárul a két ország között fenálló máris szívélyes viszony fokozásához. A látogatás alkalmával meg fogják beszélni a kikötőkérdést, az olasz-magyar kereskedelmi szerződés problémáját, amely felváltja a jelenlegi provizórikus megállapodást. Klébelsberg közeli római előadásának is nagy jelentőséget tulajdonított a lap.

— **Szerdán lesz döntés az autobusközlekedés dolgában.** Ma este hat órakor foglalkozott az aradi interimár bizottság az autobusközlekedés kiterjesztésének ügyével, illetve az albizottság javaslatával, amelyről egyedül az Aradi Közlöny adott ma híradást. A bizottságban különféle vélemények merültek fel, úgy, hogy a vita este fél 9 óráig tartott. Abban mindannyian megegyeztek, hogy a Mossóczyteleppel fenn kell tartani a közlekedést és hogy igen üdvös, ha a többi külváros részére is megadják ezt a közlekedési előnyt. A módokatokra vonatkozólag azonban bizonyos nézeteltérések merültek fel, úgy, hogy a bizottság elhatározta, hogy holnap délelőtt folytatja a tárgyalásokat és akkor dönt az autobusközlekedés kérdésében.

— **Tüntetés a numerus clausus ellen.** Bécsből jelentik: A zsidó ifjúság világszövetsége legutóbbi párisi kongresszusán elhatározta, hogy január 15—22-ig a numerus clausus elleni hetet rendez tüntetésképpen. A bécsi diákság elhatározta, hogy ellentüntetéssel válaszol.

— **Hirtelen halál a templomban.** Prágából jelentik: Tragikus haláleset történt tegnap este a prágai Henrik-templomban, ahol dr. Karlik János mérnök, a cukorgyárosok elnöke egy temetés alkalmával szívizélhűdést kapott és meghalt.

Felosztatják a német birodalmi gyűlést.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Berlin. Curtius dr. kormányfőkötőt kísérlete tejesen meghiúsult. Politikai körökben a birodalmi gyűlés felosztatásával és új választások kitűzésével számolnak.

Katolikus forradalom Mexikóban

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Newyorkból jelentik: Északmexikóban a katolikus lakosság mozgalmát szervezett Huera tábornok, mexikói forradalmár vezetésével és Cansa szolgálatkiválti őrnagy irányításával, Catbas elnök uralmának megdőntésére. Az elnök, mint ismeretes, katolikus ellenmagyaritással maga ellen vezítette a katolikus lakosság gyűléseit. A felkelők tegnap elfoglalták Zacatecas városát.

Robu dr. panasza az Interimár-bizottság ellen.

Érdekes kereset a temesvári törvényszék előtt. — Elhalasztották a főtárgyalást.

(Az Aradi Közlöny tudósítójától.) Tegnap tartotta meg a timiscarai törvényszék tárgyalását az aradi interimár bizottság megalakításának ügyében. Emlékeztet, hogy dr. Robu János volt polgármester annak idején keresetében megtámadta a bizottság összeállítását, azzal érvelve, hogy a közigazgatási törvény szerint, az interimár bizottság a felosztatott tanács tagjaiból alkotandó.

— **Munkában az átmeneti bizottság.** Az interimár bizottság a felgyülemlett anyagra való tekintettel ma elhatározta, hogy ezennel naponta tart üléseket, amelyeken feldolgozzák a restanciát.

— **Megszűnt a budapesti Esti Újság.** Budapestről jelentik: Az Esti Újság, mely néhány nappal ezelőtt négy fillerre szállította le az árát és ezáltal a legolcsóbb magyar újság lett, ma megszűnt.

— **A német kormányválság.** Berlinből jelentik: Ma kezdődtek meg Hindenburg elnöknel az audienciák a kormányválság megoldására. A legutóbbi napokig dr. Curtius személye volt előtérben, mint birodalmi kancellár, azonban a centumpárt ellenkezésén meghiúsult a terv. Stegerwald volt porosz miniszternek szintén nagy esélyei vannak.

— **GYŐZNEK A FELKELŐK NICARAGUÁBAN.** Londonból jelentik: A nicaraguai konzervatívok helyzete válságosra fordult. Sacasa liberális csapatai husz mérföldnyire megközelítették Magagua fővárost. Az egyik felkelő hadosztály Rama várost szállta meg. Az amerikai tengernagyi hivatal egész Atlanti-flottáját a kubai vizekre mozgósította. — Az Unió feltétel nélkül meg akarja akadályozni, hogy Mexikóból Nicaraguába fegyverszállítmányokat vigyenek a felkelőknek.

— **Amerikai csapatok Nicaraguában.** Nicaraguából jelentik: Az amerikai csapatok megszállták a Prinzipalosa kikötőt, amely a semleges zóna határában fekszik.

— **Fogva marad a merénylő bíró.** Bucurestiből jelentik: Az ilfovi törvényszék ma megerősítette Cristu ploesti-i bíró vizsgálati fogságát, Talangescu szigorló jogász agyonlövése miatt. Cristu azzal védekezett, hogy tettét jogos önvédelemből követte el, a vádatánacs azonban további fogvatartását határozta el a vizsgálat befejeztéig.

— **A katona tragédiája.** Clujról jelentik: Magyaránás állomáson tegnap halálos szerencsétlenség történt. Penele Grigorie tizedes a havas lépcsőről lecsuszott és a kerekek közé esett, amelyek halálra gázolták.

— **Fizetés helyett sértés.** Botrányos ügyről tett ma jelentést Angel István dr. elnök az interimár bizottság ülésén. Eimondotta, hogy a gépüzemek inkasszánsaj még egyszer körüljárják az adósokat a számlával és csak azután zárják le a nemfizetőknél a gázt és vizet. Az egyik inkasszáns mai körutja alkalmával az egyik ismert főtéri kereskedő fizetébe ment, ahol 1700 lejes számlát akart behajtani. A kereskedő azonban súlyosan sértő és reproductívhatatlan kifejezésekkel illette Angel dr.-t s közben megtagadta a fizetést. A pénzbeszedő azonnal írásbeli jelentést tett az elnöknek a történetéről és dr. Angel István a jelentéssel felkereste Mutiu Traian aradi rendőrfőkapitányt, aki elrendelte, hogy indítsák meg az eljárást a kereskedő ellen, hivatali személy megsértése címén.

— **Borzalmas tüzvész.** Manilából jelentik: A tondoi kerületben hatalmas tüzvész pusztított, amelynek 1560 ház esett áldozatul. A tűz az egyik templomban keletkezett. A kárt két millió pesora becsülik.

meg. Tegnap tárgyalta az ügyet a timisoarai törvényszék, azonban döntésre nem került a sor. Megállapították ugyanis, hogy a törvényszék nem idézte meg Goga Octavian belügyminisztert tárgyalásra és ezért február 28-ára halasztották a tárgyalást, amelyre a belügyminisztert is megidézik. Érdekes, hogy ugyanezen a napon tárgyalják azt a keresetet is, amelyet dr. Robu János a volt tanács felosztatása ellen adott be.

— **Zsidók forrongása Varsóban.** Varsóból jelentik: Különös forrongás történt tegnap városban. A zsidók fellázadtak a rabbinátus ellen, mert a palesztinai kivándorlási alaphoz 16.000 angol font elűnt. A zsidó lakosság az követelte, hogy a rabbi azonnal döntsék az ügyben és állapítsák meg, ki a hibás. Miután követelésüket nem teljesítették, berohantak a rabbinátus irodájába és több tisztviselőt megverték. A nagyszabású rendőrség alig tudta a tömeget szétszórni és helyreállítani a rendet.

— **Halálozás.** Ismert nevű aradi uriasz szony hunyta le ma reggel örök álmra szeméit: Kellner Ignác, született Fogel Rozália 70 éves korában meghalt. Az elhunytat, akit nagy és kiterjedt rokonság gyászol, holnap délelőtt 11 órakor temetik a Bul. Reg. Ferdinand 58. szám alól.

— **Betörők véres üldözése.** Brassából jelentik: Megdöbbentően véres esemény játszódott le tegnap este fél 6 óráig Braila egyik legforgalmasabb utcájában. Két üldözött zsebtolvaj a népes uccán revolvert rántott elő s üldözőire lövöldözött. A golyók egyike egy jól öltözött uriaszsonyt talált, akinek mellébe furódott a golyó s nyomban kiszendvedett. A tragédia úgy történt, hogy két komiszárusnak tudomására jutott, hogy a régebbi adó körözött Sului Stere és Victor Sandulescu hírhedt zsebtolvajok Braila egyik külvárosában tartózkodnak. A komiszárusok nyomozni kezdtek a zsebtolvajok után, akik azonban tudomást szereztek az üldözésről és menekülést kíséreltek meg. A rendőrtisztek azonban üldözőbe vették őket. Ekkor, hogy egerutat nyerjenek, a banditák revolvert rántottak és több lövést adtak le üldözőikre. A lövöldözés nyomán leirhatatlan pánik keletkezett s amikor egy golyó az uriaszsonyt találta, a nagy zürzavarban a két merénylőnek sikerült elmenekülnie. A szerencsétlen áldozat neve Tipuc Mária és állami hivatalnok volt.

— **Hirdetmény.** Az Aradi Subcomisia de Arbitri tudomására hozza az aradkerületi bírónak, hogy az 1927. évi rendes közgyűlésük f. hó 21-én, pénteken este 8 órakor lesz a Fehér Kereszt közteremben. Subcomisia de Arbitri.

— **Megölte az apját.** Szolnokról jelentik: Érdekes büntényben nyomoz a szolnoki rendőrség. Burrian István szolnoki napszámos tegnap baltával agyonütötte édesapját. A rendőrség elfogta az apagyilkost, aki vallomásában elmondta, hogy édesatyja felhasználta az alkalmat, míg ő Budapesten volt munkában és elcsábította feleségét. Amikor ezért felelősségre vonta, hidegvérűen kijelentette neki: Te elválasz a feleségetől és én veszem el. Erre annyira feldühösödött, hogy kést rántott és apja hátába szurta. Az apa baltával ment neki, kicsavarta a kezéből és azzal agyonütötte az apját.

Chou-Chou?

Fájdalmak
 már ismerellenek
 előttem. Régebben magam is gyakran szenvedtem mindenféle kisebb bajban, fejfájás és foglajásban, fejfájásban, rheumás fájdalmakban stb. De málmég nyomuk se maradt. Megbecsülésre méltó talizmánja ennek a **Rogyn-féle Aspirin-tabletták.**
 Valódi csakis a Rogyn-féle eredeti csomagolásban és a fehér-zöld-vörös szavatossági jeggyel.

Argetoianu: Alkotmányellenes az új sajtótörvény. — A liberálispart nagy harcra készül ellene.

(Az Aradi Közlöny bucurésti tudósítónak távirata.) Az Adeverul intervjum közöl Argetoianuval, aki kijelenti, hogy a sajtótörvény alkotmányellenes. Az alkotmány szövege teljesen pontos és külön törvényt nem lehet azt módosítani, vagy kiegészíteni. A Lupta ugyanebben az ügyben kérdést intézett Cihrelescuhoz, az 1913-as alkotmány előadó-jához, aki szerint megengedhetetlen, hogy egy egyszerű törvény ellentmondásait álljon

az alkotmány szövegével. Mindazok a diktumok, amelyeket a jelenlegi törvényjavaslat kreál, különösen az elközbizást illetőleg, alkotmányellenesek.
 A liberális part egyébként a legközelebbi napokban megbeszélést tart a sajtótörvénytervezet ügyében. Az Adeverul értesítése szerint a liberálisok a törvényjavaslatot alkotmányellenesnek deklarálják és a parlamentben ellene fognak szavazni.

Döntés a román-magyar agrárperben Párisban

A bíróság kimondotta illetékességét.

(Az Aradi Közlöny távirati tudósítása.) Párisból táviratozzák: A Matin jelentése szerint a magyar-román döntőbizottság, amely a magyar állampolgároktól Románia ellen indított agrárperet tárgyalja, a román kiküldött kifogásával szemben illetékesnek állapította meg magát a kérdés letárgyalására. A döntőbíróság most már megkezdi az érdemi tárgyalását az ügynek, amellyet most szabályszerűen előkészítenek.

Kína titokzatos ura: Borodin.

Kína láthatatlan uralkodója három évi hallgatás után megszólalt és elmondja az orosz birodalom kínai programját.

A naponta özönével érkező táviratok újabb és újabb fázisairól számolnak be annak a nagy világtörténelmi veres játéknak, amely ma Kínában folyik. Ezek azonban mindig csak egy kis részét világítják meg az eseményeknek, amelyekről még ma sötét titok képe az európai közvéleménynek. Három főfigurája van a nagy sakkjátéknak. Az egyik Csang-Cso-Lin, Mandzsúria ura, aki állítólag japán segítséggel áll szemközt a kantoniakkal. Ezek vezéré pedig Csang-Kaj-Shek. A harmadik főfigura Feng-Yu-Siang, aki Mongólia keleti részét tartja kezében és most nyomul előre Csang-Cso-Lin ellen, Péking és Sanghái felé. De a három főalak mögött titokzatos emberek állnak, a kiktől még Kínában is csak annyit tudnak, hogy ők mozgatják az eseményeket. A legfontosabb közülük Borodin, az orosz szovjetkötet, a kanton kormány tanácsadója, Kína titokzatos orosz vezéré.

Ki az a Borodin?

Borodin Mihály három évvel ezelőtt jelent meg Kínában, amikor a szovjetkormány dr. Sun-Yat-Sen kormányát mellé rendelte tanácsadónak, hogy azelőtt ki volt, mit csinált, nem tudja senki sem biztosan, csak ő. Különböző kalandos hírek varrhatók róla forgalomban. Egyesek szerint galíciai származású, mások szerint egy fiatal zsidó család sarja és igazi neve Misa Orusenbergr. Annyi bizonyos, hogy ez a titokzatos ember ma a világtörténelem egyik legnagyobb hatalmát gyakorolja. Neki tulajdonították az orosz bolsevista betolás alatt működő kínai nacionalista mozgalom döntő sikereit és a legérdekesebb az, hogy ezalatt a három év alatt alig pár ember látta szemtől-szembe Borodint. A nyilvánosság előtt néhány héttel ezelőtt mutatkozott először. Egy óriási kínai hegygyűlésen szónokolt oroszul és minden mondatát egy fölművés fordította le. Hatalmas sikere volt. A Kínában élő idegenek diktátornak nevezik, jelenleg a kanton-i nacionalista kormány „általános szakértője.”

Interjú a diktátorral.

Most aztán egy amerikai újságírónak sikerült szemtől-szembe kerülni ezzel az emberrel. Rendkívüli nehézségekbe került, míg megszerezte a összeköttetést Borodinnal. Felfegyverzett kínai katonák vitték fel az előszobába, amikor aztán fel pattant a dolgozószoba ajtaja és egy magas, vállas, középkorú, fekete haja és szurós fekete szemű férfi szót ki azon oroszul: Borodin Mihály. Kitűnően beszél angolul és több mint egy óra hossza

— Eléggett petroléumkutak. Bustenariból jelentik: Az elmúlt éjszaka folyamán hatalmas tűz keletkezett a busteni-i Romano-Belgiana petroléumtelep „Croitoru” ehevezésű fűtőhelyén. A tűz a szonda közvetlen közelében keletkezett s néhány pillanat alatt a gyújtótartályt is lángborította, úgy, hogy a szonda megmentésére már gondolni sem lehetett. A lángok alig 20 perc alatt az egész fűtőtelepet elhamvasztották s a földhánvási dachara a közelben lévő másik szondára is áttértek. Az eddigi megállapítás szerint a kár meghaladja a hárommillió lej. A tűz még mindig tart. A vizsgálatot megindították annak a kiderítésére, hogy a hatalmas tűz keletkezését mi idézte elő.

szat magyarázta a kínai helyzetet és ismertette a katonatagot, amely oly uralkodópárt Délkínában, mint a kommunistapárt Oroszországban.

Borodin az idegenekkel szemben elfoglalt álláspontjáról a következőket mondotta:

— A kínaiak eddigi viselkedése lehetővé tette, hogy a szerződések rendkívül jogokat biztosítsanak az idegeneknek. Ép ezért Amerika, Anglia és Japán igyekeznek megakadályozni minden forradalmat, csak hogy a status quo megmaradjon, ezáltal azonban szembe kerülnek a progresszív elemek törekvéseivel. A kínaiak hagyott jól tudják, ma már, hogy kik az ellenségeik és érnek ki ma már az a feladat, hogy visszatartsák őket minden olyan bolondságtól, amely háborúba keverné a nacionalista kormányt a Nyugattal.

— És mi a különbség Oroszország és a többi idegen nemzet között Kína szempontjából? — kérdezte az újságíró. — Miért kárják ők itt szívesen, bennünket meg nem?

— Azért — felelte a diktátor — mert Oroszország meghyerte a kínaiak szeretetét. Mi lemondunk velük szemben való jogainkról és átalakulásukban segítségükre siettünk. Önök nem adták fel jogukat és nem adtak nekik programot. A mi munkánk kamatait a jövő hozza meg és később elvárjuk, hogy mikor Kína modern állam lesz, a mi politikai és gazdasági elveinkhez fog alkalmazkodni.

Azra az elterjedt megállapításra, hogy az ő munkája egyszerű kommunista propaganda, így felelt Borodin:

— A keresztény misszionáriusok munkája is propaganda. Önök meg vannak győződve arról, hogy valami a legnagyobb dolog a világon és propagálják azt. Én szintén meg vagyok győződve valamiről, hogy valami a legnagyobb dolog a világon és propagálom azt. arról is meg vagyok győződve, hogy ha Kína elfogadja tanaimat akkor a legboldogabb ország lesz a világon.

Az interjú után az újságíró megkérdezett egy kínai politikus, hogy miért engednek ilyen nagy befolyást egy orosz embernek. A kínai így felelt:

— Borodinnal azt mondta Sun-Yat-Sen mikor meghalt: „Borodin szava az én szavam.” Különböző is: Borodin ma kínai politikus. Eddig Moszkva fizette. Most már itt fizetik. Mégéri nekünk...

„Black Bottom.” Tanítja Barnáné.

— Az „Adieu Pancota” című fevürol írt beszámolóhoz pótlólag közöljük, hogy — sajálatos technikai hiba folytán — a revü szereplői közül kimaradt Márton Iby neve, aki, mint a shaw megismerésítője ragyogó fátolytáncával ért el frenetikus sikert. A közönség tomboló tapsvihára ismétlést is követelt.

— „Minerva” tagok D'Artesi Jan. 14-iki hangversenyére 20 százalék engedményt kapnak.

— Új kezdő. és haladó-kolónok Barnánéval.

— Filharmonikus próba 13-án (csütörtökön) este 9 órakor a városi Zenedében.

— Szabadlábra helyezik a letartóztatott börtönereskedőt. Hajós Sándor vagyónbükkött aradi börtönereskedő ügyében, — miint azt már mi számunkban jeleztük — miára lényeges fordulat állott be. Ma délutánra ugyanis az őrlésben lévő kereskedő összes hitelezői visszavonták feljelentéseiket s a vizsgálóbíró előtt elmondották, hogy Hajós részben készpénzzel, részben ill váltókkal rendezte tartozásait. Radu Páseu vizsgálóbíró a mai nap folyamán tüzetesen átvizsgálta az iratokat, s valószínű, hogy már a holnapi nap folyamán véglegesen fölül Hajós Sándor szabadlábrahelyezése felett.

— Leégett a prágai citadella. Prágából jelentik: Tegnap este nyolc óra tájban kigyulladt a régi prágai citadella, amelyben most a postakincstár és garázsok vannak. A város valamennyi tűzoltósága kivonult a tűzhöz. A citadella összes épületeit elborították a lángok és éjjel 11 óra féle a tűz áttért a garázsokra, ahol a felhalmozott benzín felrobbant. A tűzoltást megnehezítette a vihar és a nagy szél. Az éjszaka folyamán a tűzoltóság nem bizonyult elégségesnek és katonaság vonult ki a segítségére. A visevári templom nagy vezélyben forog. Az eddig beérkezett jelentésekből megállapítható, hogy embeteletben nem esett kár, az anyagi kár azonban óriási.

— Felgyújtottak egy villát Lipován. Lipjai tudósítónk jelenti: Tegnap reggel nyolc óra után félfevert lángok zuga véte fel a község lakosságát. Lippa határában gyulladt ki a Flalik-féle villa, amely egyik szőlőhegy tetején épült. A környékbéli lakosok és a lipjai tűzoltóság a tűz oltására sietett, azonban nem sokat segíthettek, mert a villa olvái magasan épült, hogy csak nehezen lehetett vizet felszálltatni. A díszes villa teljesen porrá égett. A nyomozás megindult a tűz okának kiderítésére. Az a gyanú, hogy a villát felgyújtották.

— Ajándék Afadváros szegényeinek. Megírta az Aradi Közlöny, hogy a miniszterium hávi 40.000 lejt engedélyezett az aradi intermar bizottság honoráriumára. A honoráriumot ki is fizették az egyes tagoknak. Ma délelőtt Nagy Sándor dr. és Ianu Cornel dr. átadták a rájuk eső honoráriumot Angel István dr.-nak azzal, hogy az összeget Afadváros azon szegényeinek szánják, akiknek segélyezésére a költségvetésben nem volt ledezet. Angel István dr. megköszönte a város nevében a két adományozó nemeslelkűségét.

— Fegyházra ítélt lótolvaj. Répás József nőlérius socodori lótolvaj, aki eddig közel 20 esztendőtt töltött ki különféle fegyházakban, ma ismét lótolvajas miatt állott az aradi törvényszék harmadik szekciójának büntetőtanácsa előtt. Répás József eleinte tagadta az ellene felhozott vádakát s azzal védekezett, hogy „csak úgy ráfogják azt a bűnt a szegény emberre”, azonban a tanúk és a socodori csendőrség ellené vallottak s ezért a törvényszék a súlyosbító körülmények figyelembe vétele mellett öt évtizedei fegyházra ítélt a vén lótolvajt, aki csak nemrégiben szabadult ki a nagyonyedi fegyházból. Jung Mariát, akinek tudomása volt a lótolvajlásról, de a nyomozó csendőrség előtt eltárgadta a valóságot bűnpártolás címén hat hávi elzárásra ítélték.

A meghebegtetett bubalda

vagy

a révészeti főzsarátnok.

Hol beszélnek a legszebb halandzsát? — Elterjedt a halandzsa nyelv Bucurestiben.

— Az Aradi Közlöny bucuresti tudósítójától. —

Az egyik közismert bucuresti magyar vendéglőben egy idő óta, hogy néhány erdélyi ur állandó törzsvendéglőjévé nevezte ki e különben lőnévű helyiséget, egészen furcsa és a bucuresti magyaroknak teljesen szokatlan jelenség kezdte felütni a fejét.

— Ki az az ur ott a sarokasztalnál? — Kérdezem az egyik urtól.

— Az egy révészeti főcsévéz . . . hangzik a válasza.

— Nem értem kérem, hogy létszett mondaní?

— Nem érti? pedig egész tisztán mondtam, hogy az az ur egy árvizrendészeti főzsarátnok.

Igen, megtörtént a baj. Négy vagy öt erdélyi ur előhozta a halandzsa nyelvet és azóta dühöng a halandzsa nyelv Bucurestiben is. Az egyik nagyváradi ur, a halandzsa nyelv egyik bucuresti meghonosítója a következő érdekes felvilágosításokat nyújtotta a nyelv múltjáról és jövőjéről:

A halandzsa nyelvet Karinth Frigyes találta fel, de azóta a nyelv annyit fejlődött, hogy egy nagyváradi urnak, még magát Karinthyt is sikerült meghalandszázni, Karinthy annak idején oda fordult, egyik írót kollegájához:

— Kérlek szépen mi van azzal a kiszera mérával?

— Nem értem, mit akarsz?

— Nem mondtam, hogy kiszera méra?

— De mondtad, csak . . .

— Nahát akkor add ide.

— De mit?

— A tiz koronát . . .

Ez volt a halandzsa nyelv alapja, persze azóta ez a nyelv hatalmasat fejlődött. Karinthy mester naiv „kiszera méra”-ja már a múlté. A halandzsa nyelv teljesen átalakult és komplikálttá lett. Egy nyelv, minek nincs szótára és nincs nyelvtana, az egész szókincs talán kétszáz szó, de ez elég a legfinomabb nüanszok kifejezésére. És Nagyváradon beszélnek a legszebb halandzsát. Ezt ugyan mindjárt halandzsa nyelven kellett volna mondanom: „A palánkolt veldest, ma legjobbban székellik Váradon.” De éppen az a szenzáció ebben a nyelvben, hogy ugyanezt így is ki lehet fejezni: „A megtenkelt dágványt, térdig erő szélben, csak Váradon dátolják annyira, hogy szinte pláne.” De, ha valaki az igaz, hamisítatlan, irodalmi halandzsát beszéli, az előbbieket így fogja elmondani: „A veldest az infekcionált gindesben, ugy szvételik Váradon, hogy a hósági bubalda a hidalányon horkol.”

A halandzsa nyelvnek van egy óriási előnye. Ha ismerem is a halandzsa nyelvet és véletlenül fültartója vagyok egy beszélgetésnek, még nem tudhatom, hogy miről van szó. Például két ur beszélget és ezeket hallom: „A hebegtetésnél ketten székellik a dingest a tángában.” Akármennyire is értem a halandzsát, még nem tudhatom, hogy miről van szó. Lehet, hogy ez a két ur, ma este egy gazdag dísznókereskedőt akar kirabolni, lehet, hogy egy kis hölgy esti szórakoztatása van tervbe véve, az is lehet, hogy egy délutáni kártyapartiról van szó, viszont az sincs kizárva, hogy e két ur csupán engem „halandzsáztott” meg. És itt következik a halandzsának egy új formája, az ugynevezett abszolút, vagy „lart pour l'art” halandzsa.

Két ur egymáshoz hajolva halkán beszélget a kávéházban. Egy harmadik ur úgy látszik kissé kíváncsi természetű, közelebb hajol, hogy ellessen néhány szót a beszélgetésből. De majd leesik a székéről, amikor ezeket hallja: „A szepicsekben megették a nádszékét és közben a borbélynak a vidalduron térdig erő szélben égő gyermeke született úgy hogy a hidalányon sztélt veldest a hósági rónaságon kellett kamentálni.”

Ez az ur persze irtózva kapja el a fejét. Te jó isten, miről beszélnek ezek az urak? Az a két ur pedig minden mosoly nélkül a legkomolyabb arccal beszél tovább. Mit zavarja az ő beszélgetésüket egy kíváncsi harmadik? Hát nincs igaza annak a két urnak, ha komoly arccal dátolják tovább a székelt veldest, mert ha valaki beül a hósági gindesbe, megérdemli, hogy a dehonesztált bubalda, nyakig erő szélben dátolja át a palánkolt hidalányon, hogy szinte pláne. Mit hebegtet be a mangába. Vagy talán nincs igazam? Hát illik hallgatózni?

Budapest várja az aradi szobrokat.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) A magyar főváros képzőművészeti bizottsága ma ülést tartott, amelyen az aradi szobrok ügye került szóba. Az ülésen a

referens bejelentette, hogy remény van arra, hogy rövidesen megkapják a szobrokat. A szobrok Aradról való elszállítására a bizottság 8000 pengőt szavazott meg.

Kegyelem a frankelítélteknek.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójának távirata.) Ma délben adta át Horthy Miklós kormányzónak Szontagh Tamás nyugalmazott miniszteri tanácsos, Gálócsy Árpád, a Bánvász és Kohászegyesület elnöke és Zimmer-

mann Lajos ügyvéd, minden ünnepélyes formalitás mellőzésével a kegyelmi kérvényt Windischgraetzék ügyében. A Társadalmi Egyesületek Szövetségén kívül a MANSZ külön kegyelmi kérvényt nyújt be.

Művészet.

Enescu György.

A világhírű művész aradi hangversenye.

(Arad, január 11.) Elcsépezt frazisek és irodalmi közhelyek halmaza alól óvatosan kell kibányászunk a jelzőket, amelyek Enescu György világhírű román hegedűművészt és zeneszerzőt méltán illetnék. Nemcsak azért, mert megdöbbentően hatalmas művészi értéke csak világviszonylatok kereteibe illeszthető be, hanem azért is, mert kevés ilyen kivételes tehetségű zenének lehet csak osztályrésze az a tündöklő karrier, ami Enescu pályafutásának állomásait jelzik. Enescu György huszonöt-haminc esztendővel ezelőtt tűnt fel és első párisi debütje után nevének már szárnyára vette a hír és dicsőség. Még mint egészen fiatal gyermeket, néhai Erzsébet román királyné fedezte fel a költői lelki kiráivasszony „Fiamhoz” című kötetében kiadott és Enescuhoz írott leveleiben elmondja, hogyan ismerte fel a még alig tízesztendő gyermekben azokat a hatalmas művészi képességeket, amelyek már a tanítás harmadik esztendejében megdöbbentő igazságoknak bizonyultak.

Enescu György nevét Aradon már a háború előtt is ismerték. Az aradi szimfonikusok két hangversenyükön mutatták be az akkor már világhíres zeneszerző egyik-másik nagyobb kompozícióját. Ez Enescu Budapesten adott hangversenye után történt, de elérkeztek hozzánk világhírű utjában forró sikereinek hírei is, amelyek közül a legnagyobb a newyorki Metropolitan operában aratott frenetikus sikere volt. Enescu különösen akkor vált világszerte közismertté, amikor a philadelphiai szimfonikusok koncertjén a saját kompozícióját vezényelte.

Enescu az év nagyrészt botosani vagy sinaiai birtokának magányában, komponálással tölti el, a hangversenyszezon idején azonban felkerelkedik s bűvös hegedűjével évenként elbűvöli a világot. Rendes lakása van Párisban is, ahol évenként 3-4 hónapot a fiatalok oktatásának szentel. Egyéni tulajdonságaira jellemző, hogy végtelenül szerény s még ma is megtörténik, hogy egy-egy hangversenye előtt három napig bezárkózik szobájába és meglepő energiával készül koncertjére.

* Az aradi városi színház heti műsora. Szerda: Cirkuszhercegnő, operett. (C. bérlet.) Csütörtök: Cirkuszhercegnő, operett. (A. bérlet.) Péntek: Cirkuszhercegnő, operett. (B. bérlet.) Szombat: Cirkuszhercegnő, operett. (C. bérlet.) Vasárnap délután 3 órakor: Peleskei nótárius. 5 és fél órakor: Cárno. 8 és fél órakor: Cirkuszhercegnő, operett. (Bérletszűnet.)

* D'Artesi hangversenye a tanár urak 50% engedményt kapnak. Diákjegy 20 lej.

* Fekete Mihály a timisoarai színház igazgatója. A régóta vajudó timisoarai színházügy ma új fordulatot vett. A színház eddigi igazgatója, Franyó Zoltán, a mai nap folyamán felkereste dr. Dobosan János főpolgármestert és a várossal kötött szerződésének felbontását kérte. A főpolgármester eleget tett a kérésnek és magához hívatta Fekete Mihály színház igazgatót és tárgyalásokat kezdett vele a színház átadása ügyében. A tárgyalások sikeresen fejeződtek be és Fekete Mihály szombaton megkezdte előadásait. Fekete ma este Aradra érkezett, hogy az aradi színészekből szervezze teljessé társulatát.

* Fleta, a híres spanyol tenorista volt D'Artesi állandó parinere a milanoi Scalában és a madridi operaházban. Ugyancsak együtt szerepelnek körülbelül negyven gramofonlemezen, amelyeket a párisi Pathofon és a berlini Homocord vett föl. D'Artesi ma egyenrangú ellenfele Galli Curcinak, a Metropolitan tagjának. A nyugati metropolisok-

ban eseményszámba mennek a fellépései. Használja fel tehát ezt a vissza nem térő alkalmat, hogy a sors a világ egyik legnagyobb művésznőjét Aradra hozza. Jegyek 20-200 lejig Oláh cégnél. Hangverseny pénteken.

* Az aradi színházi iroda hírel. Szeretek egy színésznőt. A szintársulat prózai együttese teljesen elkészült Fodor Lászlónak, a Dr. Szabó Juci című vigjáték szerzőjének új vigjátékával, amelynek címe „Szeretek egy színésznőt”. Az új Fodor-vigjátékot, amelyet Budapesten ötvenszer játszottak, hétfőn mutatja be a szintársulat. Az újdonság főszerepeit Kálmán Sári, Kiss Mariska, Pallay Manci, Szendrey szinigazgató, Mészáros Győző, Jávor, Kun és Révész játsszák. — Vasárnap délután 3 órakor a legkedvesebb régi magyar vigjátékot, a Peleskei nótáriust játsszák. A darabban az egész szintársulat résztvesz. — A cárno, Bíró Lajos és Lengyel Menyhért hatásos drámája, „A cárno” kerül színre vasárnap délután 5 és fél órai kezdettel. A dráma címszerepét Fekete Irén játssza, akinek egyik legrbrilliasabb alakítása Katalin cárno.

Pörölnek egy Habsburgot Bécsben

(Az Aradi Közlöny bécsi szerkesztőségétől.) Wölfling Lipótról, az egykori Lipót Szalvátor főhercegről köztudomású, hogy a Habsburgok bukása után visszatért Bécsbe és miután előbb artista, majd közgazdasági újságíró és végül biztosítási ügynök volt, most nevelt leányának és annak férjének kicsiny külvárosi szatócsüzletében dolgozik és szorgalmasan, nagy ambícióval szolgálja ki a vevőket.

Wölfling, mint biztosítási ügynök az Unio biztosító (a volt budapesti Leánykiképzés alapítása) szolgálatában állott. Az Unio most működéséből kifolyólag 14.720 schilling és 57 garas visszafizetése erejéig pert indított az egykori főherceg és Klang Marcell volt igazgató ellen.

A biztosítóintézet a periratban kifejti, hogy az alperesek 1925. júniusától 1925. szeptemberéig mint a vállalat ügyműköi működtek és közösen 38.300 schillinget vettek fel előlegként. Kilépésükkor a nekik járó jutalékok azonban lényegesen kevesebbet tettek ki, úgy, hogy a biztosítóintézet most 14.720 schillinget és 57 garast követel vissza. A polgári bíróság az érdekes pert ma tárgyalta, azonban ítélelhozzatalra nem került a sor, mivel a bíróság helyt adott Wölfling Lipót és Klang Marcell ellenbizonyítási indítványának és ebből a célból a tárgyalást elnapolta.

Az aradi Urániában

TARZANFIA

II. rész ma szerdától

Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek.

KÖZGAZDASÁG.

Készül a román-olasz szerződés.

Az olasz bizottság január 20-án érkezik Bucurestibe.

(Az Aradi Közlöny bucuresti-i tudósítójának távirata.) Az olasz-román kereskedelmi szerződés ügyében kiküldött egyik bizottság Coanda tábornok elnöke alatt fog dolgozni. A bizottság főként az olasz tőkének és szakértőknek az ország elektrifikálása körül juttatandó szerepet fogja megállapítani, viszont a romániai petróleum ipar olaszországi kapcsolatainak kérdését is tanulmányozás tárgyává

teszi. Az olasz delegáció január 20-án érkezik a fővárosba, Silvestri szenátor, nagyiparos vezetésével. A bizottság tagjai lesznek Simonetti professzor, hidraulikus szakértő, Amoretto őrnagy, az olasz petróleum ipar képviselője, továbbá az államvasutak és az olcsó lakásépítő konzorcium megbízottai. A kormány gazdasági bizottsága ma ülést tartott, amelyen foglalkozott a román-olasz gazdasági szerződés előkészítésével.

Zürichben 2.70, Párisban 13.20 a lej.

Helyi valutaárak. (Január hó 11.)
Kifizetések: Berlin 46.25, Amsterdam 77.90, Newyork 193.75, London 943, Páris 7.73, Milánó 8.70, Prága 5.75.50, Budapest 34, Zágráb 3.44, Varsó —, Bécs 27.40, Zürich 37.50. —
Áru: Márka 46, holland forint —, dollár 194, angol font 940, francia frank 7.70, lira 8.70, cseh korona 5.70, pengő 34, dinár 3.40, osztrák schilling 27.40, svájci frank 37.50. —
Pénz: Márka 45, holland forint —, dollár 192, angol font 920, francia frank 7.20, lira 8.20, cseh korona 5.50, pengő 33, dinár 3.20, osztrák korona 26.40, svájci frank 36.50.

Zürichi tőzsdenyitás. (Január hó 11.)
 Berlin 123.05, Amsterdam 207.45, Newyork 518.50, London 2515.50, Páris 20.55, Milánó 22.35, Prága 15.34.50, Budapest 90.65, Belgrád 9.12.50, Bucursi 2.72.50, Varsó 57.50, Bécs 73.05.

Zürichi tőzsdezárlat. (Január hó 11.)
 Berlin 123.10, Amsterdam 207.50, Newyork 519, London 2517.75, Páris 20.57.60, Milánó 22.15, Prága 15.36, Budapest 90.65, Belgrád 9.12.50, Bucursi 2.70, Varsó 57.50, Bécs 73.

Bucuresti-i tőzsdezárlat. (Január hó 11.)
Devizák: Páris 7.70, Berlin 45.95, London 938, Newyork 193, Milánó 8.48, Zürich 37.40, Bécs 27.30, Prága 5.74. **Valuták:** Napoleon 755, márka 45, leva 1.38, török lira 0.92, angol font 930, francia frank 7.75, svájci frank 37, olasz lira 8.50, drachma 2.25, dinár 3.40, dollár 193, lengyel zloty 22, osztrák schilling 27.50, magyar korona 27.50, cseh kor. 5.70.

Leszállították a bankkamatlábat Németországban. Berlinből jelentik: A hivatalos bankkamatlábat hat százalékról öt százalékra szállították le.

Céghivatali hír. Az aradi Architectura tervezési és építési r.-t. a Comisia Speciala engedélye alapján most jelentette be az aradi törvényszéknél tökeemelését és kibővült igazgatóságát, amelynek tagjai: Mairovitz Márton fatermelő, Baicoianu György kereskedő, Szömörkényi Rezső és Spányi Odön építészek.

Megegyezés Románia és Ausztria között. Bucurestiből jelentik: Az elmúlt hónapokban a román és osztrák kormányok között tárgyalások folytak, amelyek a két ország közötti kapcsolatok szorosabbá tételét igyekeztek megvalósítani. Elhatározták, hogy döntőbíróvá bizzák a két ország ügyeinek elintézését. Az erre vonatkozó tár-

gyalások most befejeződtek és a megegyezést a két kormány megbízottai a jövő héten aláírják.

Felszámol a bécsi Biedermann-bank. Bécsből jelentik: A híres Biedermann-bank legutóbbi közgyűlésén, amelyet Schöller Róbert elnöklésével tartottak meg, kimondta felszámolását. A hitelezők között első helyen szerepel a newyorki Morgan-Lievermann bankház, amelynek 200.000 dollárral tartoznak. A gyűlésen sok szemrehányás hangzott el az igazgatóság ellen.

Elrontott pengők a forgalomban. Budapestről jelentik: A bankjegyforgalom egyharmada már pengős bankjegyekből áll. A rendőrség ma egy egypengőst foglalt le, mert hamisítványnak nézte. A Nemzeti Bank meg is vizsgálta és hamarosan kiderítette, hogy a bankjegy valódi, csupán a nyomás alkalmával torzult el. Az ehhez hasonlókat a bank azonnal kicseréli.

M o z i.

Goethe Faustja.

Bemutató az aradi Apollóban.

Goethe hatalmas szelleme, Gounod csodálatos szépségű zeneköltészet és F. W. Murnau filmrendezői zsenialitása, valamint az aradi Apolló mozgószínház igazgatóságának áldozatkészsége összefogtak, hogy az aradi közönség felejthetetlen élménnyel legyen gazdagabb. Goethe Faustját, Gounod eredeti muzsikájával, scenirozott énekkartokkal mutatta be az aradi Apolló az Ufa-filmgyár hatalmas és szinte klasszikus értékű teljesítményét: a Faustot — filmen. A filmekkel szemben meglehetősen igényes közönség egyik ámulatból a másikba esik és nem tudja, mit csodáljon inkább: Goethe geniusát, a boszorkányos trükkök sorozatát, a fantasztikus szépségű felvételeket, a világhírű filmstarok művészetét, az örökbecsű kísérezőnét, vagy az aradi operanensemble precíz és művészi értékű énekszámaikat.

A mai bemutatón a hatalmas kompozíció minden egyes részlete elhatározó sikert aratott. Hiszen a Faust szerepében az európai hírű svéd filmszínész Gösta Eckmann brilirozott, Margarétánál keresve sem lehetett volna külön interpretatort találni Camilla Kornál, a ragyogó szépségű szőke divánál, míg Mefisztót Emil Jannings a világ legkittinőbb

karacterszínésze alakította. (Danton, Nero, Nagy Péter cár, VIII. Henrik egy-egy nagyobb mérföldköve sikereinek.) A megerősített és pompásan betanult zenekar hatásosan iestett alá a halhatatlan mű hangulatát. Az előjeleket, szinte szervezően kapcsolódnak a film cselekményéhez és a szereplő aradi művészek mindenben alkalmazkodtak a darab tónusához. Margaréta balladáját és az ékszeráriát Horváth Mici énekelte nagy tudással és művészetel, Szentgyörgyi Mária Siebel nagy áriáját jelentős sikerrel, szép hanganyagának teljes kihasználásával adta elő. Valentino imája Ladiszlay József interpretálásában megrázóan dramai erejű volt. Róna Dezső és Horváth Mici pompás duója a templomjelenet tragikus hangulatát szinte tökéletesen kihozta. A kórusban kitűnő szólóénekesek és énekesnők szerepeltek és tették nagyvárosi színvonalúvá az előadást. A bemutatón elért rendkívüli siker kétségtelenné teszi, hogy a Faust-film slágere lesz az idei film-szezonnak. (—r—)

xx Tomboló tapsvihár fogadta a mozgószínház forradalmi újítását, melyet az aradi Apolló a Faust bemutatójának kapcsán hozott a nézőközönség elé. — Goethe hatalmas munkájának minden szépségét viszatükrözi a grandiózus kép és az aradi Apolló mozgószínház a legnagyobb európai mozik mintájára a kép keretén belül élő személyeket is foglalkoztat. A színpadi jelenetekben Róna Dezső, Horváth Mici, Ladiszlay József és Szentgyörgyi Mária csillogtatják művészetüket és a Faust legszebb áriáit interpretálják. A monumentális film főalakját, Mefisztót Emil Jannings alakítja. A Faust iránt hatalmas érdeklődés nyilvánul meg és az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek.

xx A Tarzan II-ik része érdekességben, szépségben magasan felülmúlja a film I. részét. Hatalmas drámai cselekmény kapcsolódik itt be Tarzan életébe, mely különösen szép befejezéshez érkezik el. Az aradi Uránia mozgószínház előadása 5, 7 és 9-kor kezdődnek.

SPORT

O Ertesztés. Az aradi BT felkéri a festőlet tagjait, hogy f. hó 14-én, pénteken este 8 órakor a Fehér Kereszt különtermében tartandó értekezleten feltétlenül megjelenni sziveskedjenek. Az értekezlet tárgya: a közgyűlés előkészítése és a jövő bajnoki szezonon tanúsítandó magatartás meghatározása.

O Magyar vivők Bécsben. Bécsből jelentik: A február 9. és 11. között rendezendő nemzetközi vívóversenyre a magyar szövetség Rády, Garay és Petschauer mellett még Gombost vagy Terstyánszkyt is kiküldi.

Chou-Chou?

NYILTTÉR.

E rovat alatt közlöttekér nem vállalunk felelősséget.

KELLNER IGNÁC mint férj, SZEGFÜ ISTVÁNNÉ szül. KELLNER GIZELLA (Budapest), JOSIF TRAJÁNNÉ született KELLNER HERMINA (Bucurest), KELLNER BÉLA és neje szül. UJHÁZI ERZSÉBET (Arad) gyermekei fájdalomtól megtört szívvel tudják, hogy a legjobb feleség, édesanya, nagymanya, dédanya és rokon

Kellner Ignácné

szül. FOGEL ROZÁLIA

életének 70-ik évében f. hó 11-én reggel 7 órakor elhunyt. Temetése f. hó 13-án délelőtt 11 órakor lesz Arad, Bulv. Reg. Ferdinand 58. sz. házból az aradi izr. sírkertben.

Arad, 1927. január 12.

Fogel Jakab (Budapest), Fogel Samu (Miskolc), testvérei. Kellner Zoltán, Kellner Magda, Niderlender Jenő, Niderlender László, Niderlender Ibike, unokái. Halm Iván, dédunokája.

Az aradi Apollóban ma, szerdán

GOUNOD nagy operája:

FAUST.

Főszerepben:

Emil Jannings.

ÉNEKBETÉTEL és SZÍNPADI JELENETEKKEL. —: Színpadi szereplők: Horváth Mici, Róna Dezső, Szentgyörgyi Márta, Ladiszlay József.

Az előadások 5, 7 és 9 órakor kezdődnek. —: Jegyek elővételben válthatók.

Kísérlelje meg „Colorit-szintelenítőt” mely festett szövetek színét kiveszi fehérneműből rozsa, tonta s gyümölcsoltokat eltávolít. Kereskedők kérjenek mintát! „Colorit” vegyszert gyár Arad

Elbujdosott a „párbajhős.”

A kitalált pesti véres párbajok hazug hőse elvesztette budapesti existenciáját és kivándorolt Amerikába.

(Az Aradi Közlöny budapesti tudósítójától.) Ki ne emlékeznék még arra a hírhedt párbajszorozatra, amelyek „legendás” hőse Fischer Mihály pesti építész volt. Fischer mint emlékezetes, elhíresztelte, hogy egymásután négy véres kardpárbaja volt, amelyekben négy katonatisztet formálisan felszabdalt. Pontos adatokat és neveket mondott az újságíróknak, akiket minden egyes állítólag lezajlott párbaj után részletesen informált annak lefolyásáról. A rendőrségnek azonban gyanús lett ez a párbajhistória és leleplezte Fischer Mihályt. Megállapították, hogy egyetlen szó sem

igaz a párbajtörténetekből és Fischer maga találta ki és terjesztette a véres regényeket.

Ettől a naptól kezdve a szerencse és népszerűség cserben hagyta a leleplezett „párbajhóst.” Fischer Mihálynak jólmenő építési irodája volt, de a kliensek nem merték többé házaitat rábizni. A barátai a szégyenletes eset után elhagyták. A budapesti itélőtábla nemrég egy perben hallgatta ki és vallomását azzal utasította vissza, hogy nem fogadható el, mert Fischer kóros hazudozásban szenved. Szóval a párbajhistória egész existenciáját, kenyérkereseti lehetőségét és üzletét tönkretette. Nem tudott elhelyezkedni. Most — mint értesülünk — gondolt egy merészet és pénzzé tette minden ingóságát, megszerezte a vízumokat, az utazási engedélyeket és kivándorolt Délamerikába. Állítólag Buenos-Avresben telepedett le. Volt annyi pénze, hogy építési irodát

nyisson és ezzel új existenciát teremtsen magának egy másik világrészen a hazug párbajok letört hőse.

Rádó-műsor.

Szerda, január 12. Wien-Graz: 19. Hangverseny 21.30. Könnyű, esti zene. — Pozsony: 18. Cigányzene 19.15. Kávéházi zene. — Zágráb: 20.30. Vidám esti zene. — Milano: 20.45. Operettelőadás. — Breslau: 21. Kamarazene. — Prága: 20.02. Dán zene. — Leipzig: Katonazenekari hangverseny. — Stuttgart: 20. Hangverseny. Frankfurt a M.: 18. Operaelőadás. — Róma: 17.15. Hangverseny. — München: 19.30. Hangverseny, 22.30. Táncczene. — Budapest: 9.30, 12. és 15. Hírek, közgazdaság. — 16. Gyermekmesék. — 17.02. Ökonómiai előadás. — 17.30. Szimfonikus hangverseny. — 10.30. Régi operettek. — 20.45. Külföldi közvetítés.

Felelős szerkesztő: RÉTHY JÓZSEF.

Cenzurat: Prefectura Judetului.

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudnivaló az apróhirdetésekről: Az apróhirdetéseket díjazás szerint számítjuk. — Minden sor hirtőlét ára hétfőnap 4 lej — bány, vasárnap 5 lej. — Vasárnap betétrel 8 lej, illetve 10 lej. — A vasárnap betétrel kívánt azzal az előzettel kell jelezni. — Hirdetéseket a n. 5 óráig vesszük fel. — Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. — A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétfőnap 40 lej, vasárnap 50 lej. A hirdetésben tartalmaznia magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmával fogva érdeklődő alakjában nem közzétehető, ezt minden egyes esetben megváltoztatni, illetve hátrahíttatni. — Hirdetéseket telefon útján is feladhatók, telefon szám: 151. * * * * *

Levelezés.

FÖLDBIRTOKOST kérem levelemre a választ, vagy az általam küldött képet címemre beküldeni sziveskedjék. 291

Alkalmazás.

EGY MÜNDEWES szakácsné felvétetik azonnali belépésre. Hammer Zsigmond Arad, Bul. Reg. Ferdinand 27. (Boros Bány-tér). 305

JOBB kisebb szobaleány, azonnali vagy 15-re felvétetik. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 270

NÉMET kisasszonyt keresek 1 éves gyermek mellé. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 298

PERFEKT varrónő kabát, kosztüm és estélyi ruhákat házban és házon kívül elvállal. Címeket az Aradi Közlöny kiadójába kérem leadni. 290

SZOBALÉNY kerestetik azonnali belépésre. Arad, Str. Mircea Stanescu (Verbóczy-ucca) 2. emelet. 293

Lakás.

KÉTÁGYAS bútorozott szoba kiadó, esetleg teljes ellátással. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 297

HÁROMSZOBÁS lakás átadó. Három szoba műteremnek kiadó. Bővebbet az Aradi Közlöny kiadójában. 286

Vétel és eladás.

SZÖNYVEGEK, filémunkák, klubgarnitúra, bőrfotelok, festmények, dísz tárgyak, háló, uriszoba, ebédlő, lényiszoba, szalonberendezések, tükörök, asztalok, ebédlőszékek, vitrin, ágyak, gyermekszék és ágy, falitálcák, szervizek, hintaszék, kis Singer-gép, szalonszekrény, íróasztalok, szamovárok, asztalneműk, ágyneműk, szőrmék, férfi ruhák, fűzőöltönyök, gyermekjátékok, stb. eladók. Salgó, Arad, Str. Consistoriului 12. (Batthány-ucca) I. em. jobb. 1000

HÁLÓSZOBA garnitúra rézsodrony-betéttel, esetleg szoba-konyhás belvárosi lakással átadó. Megfelelő garancia mellett 3 részben is fizethető. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 802

BIZOMÁNYBA KERESK gyermekjátékokat, dísz tárgyakat, bőröndöket, mű- és antik tárgyakat, komplett szobaberendezéseket, szőnyeget, kiegészítő cikket, férfi ruhaneműt, egyes butorabokat stb. Salgó, Arad, Str. Consistoriului 12. (Batthány-ucca) I. em. jobb. 1000

Oktatás.

UNTERRICHT in Gitarrespiel wird erteilt. Adresse in der Adm. des Aradi Közlöny. 272

Ingatlan.

LUDIG-TELEPEN 92. számú ház hely eladó. Bővebbet Calea Saguna No. 214. Radovánál. 248

SZÉL-uccal és FARKAS-uccal telkek eladók. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 288

Üzletek.

FÖLDES-házban a gyógyszerhához közel egy nagy üzlethelyiség kiadó. 283

EGY világos száraz pincehelyiség május 1-ére kiadó. Arad, Str. Bartiu 9. 287

A cukorgyár közelében

üzletes sarokház

320.000 Lejért eladó.

Kizárólagos megbízott:

Györfy „Mures” Irodája Arad

Keresünk

alvácai üzemenkhez azonnali belépésre megbízható, gyakorlott szorgalmas

hivatalnokot

ki a pénztárkezelésben is járás. Román nyelv tudása megkívánatik. Írásbeli ajánlatok:

SEIDNER BERNAT és FIA Arad

központi iroda Strada Mejanu No. 2.

▼▼ (Forray-ucca) intézendők. ▼▼

Hó- és sárcipő

a legújabb módszerű javítása
24 óra alatt. 304

Hammer Zsigmond
Arad, Bul. Reg. Ferd. 27. (Boros Bány-tér).

Olcsó árak

Muzsaj-nál Arad
színházzal szemben.

Gyapju öltöny
téli Lej 1750

Double raglan
v. ulster téli Lej 2350

Téli kabát szőrmé
sál gallérral Lej 2850

Bőr kabát
szőrmé öltés és gallér Lej 4000

Mérték szerinti szabóság.
Nagy posztó raktár.

Kellereinrichtung

cca 300 hl. weingrüne Ia Weinfässer und Lagerhölzer wie auch Weinpumpe billig abzugeben.

Anfragen an 299

Motocultura Romana S. A.

Salonta zu richten.

Ki akar érettségiti

Középiskolai összevont magánvizsgálatokra és érettségire teljes anyagi felkészítés mellett elkészít Galgóczy Magántanfolyam Budapest, VIII., Mária Terézia-tér három.

Háromszobás,

fürdőszobás modern magánház szép nagy gyümölcsös kerttel, istállóval, hosszú bérszerződéssel a volt Tököl-tér közelében bérbeadó. — Megbízott: Györfy Mures Irodája Arad, Str. Ujrol.

Német textilgyár

Aradon, Temesváron, avagy a környéken gyapjunadragszövet előállítására

gyárat szándékozik létesíteni

Erdelődők,

akik alkalmas objektumokat tudnak ajánlani, avagy egyéb előirányos javaslatokat szolgálhatnak, küldjék be részletes ajánlataikat:

„Baumwollweberel 4934”

jeligére

HAASENSTEIN & VOGLER

A. G. Wien, L., Schulerstr. 11. címre

Maoulatura papir 5 kgros

osomagokban kapható az

Aradi Közlöny kiadójában.

Nagyközönség figyelmébe!

ajánlom dusan felszerelt cukorka és csokoládé raktáramat, hol állandóan a legjobb márkájú desszert csokoládék állnak a közönség rendelkezésére. Olcsó árak! Figyelmes kiszolgálás. Bonbonerie „Palatul” Arad, Str. Alexandri No. 1. (volt Sábör-Újlet).

RADIO alkatrészek és készülékek legolcsóbban beszerezhetőek ELECTRON villamosági vállalatnál Arad, Str. Mejanu 1. sz. Forray-ucca

Sérv. és haskötők

állandó raktára és javítása. —: Keztyük tisztítását és javítását olcsón vállalom.

MARTIN, Arad, Strada Horia (Szántay-palota)

VIZUMOK követségeknél Utlevehosszabítások, C.F.R. bérlések

!! **Künstler-vizumiroda** !!

Arad, Bul. Reg. Maria 22. :: TELEFON: 86. :: Dácia szállóval szemben.

Bármily ügyet vagy megbízást pontosan elintéző.